

KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 33 (593) 01 - 07 Sentyabr, İlon sal. il 2024
 Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
 Həjəy: 40 qəpik

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
 Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
 Yüz illər sındırmış göy məscidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
 Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbāhəddin Eloğlu

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev Çernobio şəhərində Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının investisiya naziri ilə görüşüb

Səh. 14

Nêçîrvan Barzanî piştevaniya Herêma Kurdistanê ji bo Balyozê Tirkîyeyê tekez dike

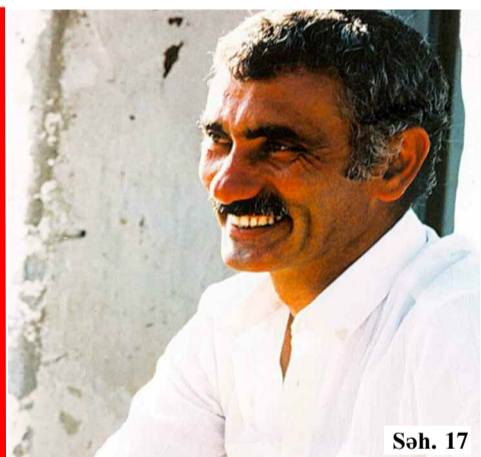
Səh. 2

Serok Barzanî pêşwaziya şandeye hevbeş a Desteya Destpakiyê ya Iraq û Herêma Kurdistanê kir

Səh. 10

Hividarim elaqetîya çand û hunerî, wê hemberî Azerbaycanê û Kurdistanê bê damezirandinê

Səh. 17

Yilmaz Guney

Səh. 13

Çavkaniyek ji ofisa Mela Bextiyar: Me nehişt hêza komando ya YNKê mêvanxaneya me dagir bike

Səh. 15

Serokwezîr Mesrûr Barzanî: Me karê cidî ji bo rûbirûbûna gendeliyê kiriye

Prezident İlham Əliyev Çernobio şəhərində İtaliyanın "Ansaldo Energia" şirkətinin baş icraçı direktoru ilə görüşüb

Gavek berbi Zimanê Kurdî KURD dilinə doğru bir addım

Qədim kürd əlifbası

Kırgızistan Kürdleri

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN «ŞƏRƏFNAMƏ» ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

PZK: Sed sal e ku zarokên Kurdan mafê perwerdehiyê bi Zimanê Kurdî bi dest nexistine

Səh. 8

Sənin həsretinlə qucaqlaşırım

Səh. 18

Bi Kurmanciya Gewir: Xewek Li Doda.. Li Cihê Berî 50 Salî

Səh. 18

Rûsya ji bo Kurdan federalizmê dixwaze yan otonomiye?

Səh. 3

GİLEYLİYƏM DÜNYADAN

Prezident İlham Əliyev Çernobio şəhərində Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının investisiya naziri ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 6-da İtaliyanın Çernobio şəhərində Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının investisiya naziri, Azərbaycan Respublikası ilə Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı arasında Hökumətlərarası Müştərək Komissiyanın həmsədri Xalid bin Əbdüləziz Əl-Falih ilə görüşüb.

Xalid bin Əbdüləziz Əl-Falih Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Ali rəhbərliyinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Ali rəhbərliyinə çatdırmağı xahiş etdi.

Xalid bin Əbdüləziz Əl-Falih Azərbaycana səfərlərini və dövlətimizin başçısı ilə görüşlərini məmnunluqla xatırladı.

Söhbət zamanı iki ölkə arasında xüsusilə enerji sektorunda əməkdaşlıq məsələləri, o cümlədən Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının "Acwa Power"

şirkətinin fəaliyyəti müzakirə olundu. Hazırda Azərbaycanda və regionda ən böyük külək enerjisi stansiyasının tikintisinin davam etdirildiyi qeyd olundu, gələn ilin sonunda həmin stansiyanın istifadəyə veriləcəyi bildirildi. "Acwa Power" şirkəti ilə Azərbaycanın Energetika Nazirliyi arasında ölkəmizdə ilk dəfə 200 MVA saxlama güclərinin yaradılması ilə bağlı razılaşmaya uyğun olaraq birgə fəaliyyətin həyata keçirildiyi vurğulandı, bu işlərin COP29-dək başa çatdırılmasının nəzərdə tutulduğu qeyd edildi.

Görüşdə "Acwa Power" şirkətinin Azərbaycandan Avropaya yaşıl enerjinin ixracı sahəsində əməkdaşlıqda maraqlı olduğu diqqətə çatdırıldı. Bununla bağlı Azərbaycanın Energetika Nazirliyi və "Acwa Power"-in Xəzər dənizində külək enerjisi layihələri üzərində iş apardıkları qeyd edildi, bunun da növbəti mərhələdə yaşıl enerjinin ixracı üçün mənbə kimi rol oynayacağı vurğulandı.

Prezident İlham Əliyev Çernobio şəhərində İtaliyanın "Ansaldo Energia" şirkətinin baş icraçı direktoru ilə görüşüb

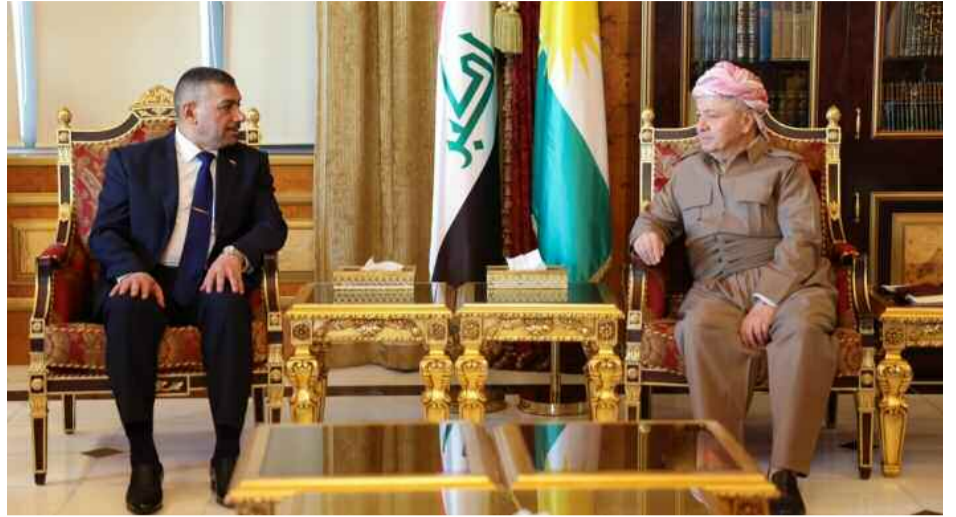

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 6-da Çernobio şəhərində İtaliyanın "Ansaldo Energia" şirkətinin baş icraçı direktoru Fabrizio Fabbri ilə görüşüb. Söhbət zamanı "Ansaldo Energia" şirkətinin hazırda Mingəçevirdə Azərbaycanın ən böyük İstilik Elektrik Stansiyasının yenidən qurulmasında iştirakı məmnunluqla qeyd olundu. Orada 1280 meqavat gücündə yeni tikilən stansiya üçün "Ansaldo Energia" şirkəti tərəfindən istehsal olunan dörd ədəd qaz turbininin Azərbaycana gətirilərək quraşdırılmaqda olduğu vurğulandı. Bildirildi ki, layihənin bu ilin sonunda və ya gələn ilin

əvvəlində yekunlaşdırılması nəzərdə tutulur. Görüşdə "Ansaldo Energia" şirkəti ilə, o cümlədən "yaşıl enerji" sahəsində fəaliyyətin həyata keçirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı. Qeyd olundu ki, bu şirkət Azərbaycanın enerji sisteminin təkmilləşdirilməsində iştirakda çox maraqlıdır. Bu xüsusda, şirkətin "AzərEnerji" ASC ilə əməkdaşlıq etmək niyyətində olduğu vurğulandı.

Azərbaycanın Energetika Nazirliyi və "AzərEnerji" ASC ilə "Ansaldo Energia" şirkəti arasında əməkdaşlıq haqqında müqavilələrin imzalandığı xatırlandı, birgə fəaliyyətin gələcəkdə də davam etdiriləcəyinə əminlik bildirildi.

Serok Barzanî pêşwaziya şandeke hevbeş a Desteya Destpakiyê ya Iraq û Herêma Kurdistanê kir

Serok Mesûd Barzanî îro 04.09.2024 li Pîrmamê pêşwaziya şandeke hevpar a Desteya Destpakiyê yalraqêû Herêma Kurdistanê bi serokatiya Serokê Desteya Destpakiyê yalraqêDadwer Heyder Henûn û Serokê Desteya Destpakiyê ya Herêma Kurdistanê Dr. Ehmed Enwer kir. Di wê hevdîtîne de behsa dawî pîlan û

pêngavên her du desteyên destpakiyê yên Iraqa Federalî û Herêma Kurdistanê hat kirin, ji bo peydakirina zelaliyê û rûbirûbûna gendeliyê û peydakirina dadperweriyê. Serok Barzanî rêz ji bo karûbar û bizavên her du desteyan hebû û tevî piştevaniya xwe ji bo wan, daxwaza serkeftinê jî di erk û karên wan de jê re kir.

Nêçîrvan Barzanî spasiya Balyozê Hindistanê dike

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî îro 4ê İlonê pêşwazî Balyozê Hindistanê li Iraqê Shri Prashant Pise kir.

Li gorî daxuyaniyê Serokatiya Herêma Kurdistanê, "Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî spasiya hewlên Pise kir, ku di dema karkirina xwe li Iraqê de, hewl ji bo pêşxistina peywendiyên di navbera welatê xwe û Iraqê û Herêma Kurdistanê daye û hêviya serkeftinê di erkê wî yê nû de jê re xwast. Ji aliyê xwe ve, Balyozê Hindistanê

spasiya Nêçîrvan Barzanî û aliyan peywendîdar kir ku di serkeftina erkê wî de palpişt bûne. Herwiha dixwaza welatê xwe ji bo berdwamiya pêşxistina pêwendiyên di hemû waran de bi Iraqê û Herêma Kurdistanê re tekez kir.

Di hevdîtîne de ku Konsulê Giştî yê Hindistanê li Herêma Kurdistanê amade bû, rewşa Iraqê û Herêma Kurdistanê, pêwendiyên Hewlê û Bexdayê û hilbijartinên Parlamentoya Kurdistanê hatin gotûbêj kirin.

Mesrûr Barzanî serperîştîya îmkirina rêkeftineke bazirganî bi Brîtanyayê re kir

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî pêşwazî li şandeke Brîtanî ya bi serokatiya Komiserê Şahê Brîtanyayê bo Karûbarên Bazirganî li Rohilata Navîn û Pakistanê Oliver Christian kir. Li gor daxuyaniya Hikûmeta Herêma Kurdistanê, di civînê de ku Konsulê Giştî yê Brîtanyayê yê li Herêma Kurdistanê Andrew Beasley jî tê de amade bû, behsa pêşdebirina peywendiyên di navbera Brîtanya û Herêma Kurdistanê de, bi taybetî di warê bazirganî û veberhênanê de hat kirin. Serokwezîr Mesrûr Barzanî spasiya piştevaniyê û alîkariyên berdwam yên Brîtanyayê ji bo Herêma Kurdistanê kir û daxwaza xwe jî ji bo

pêşxistina peywendiyên dualî di warên cuda de nîşan da. Komiserê Şahê Brîtanyayê bo Karûbarên Bazirganî, weke ku di daxuyaniyê de hatiye, amaje bi pêgeha giring a Herêma Kurdistanê kir, ku gelek derfet hene ji bo pêşxistina peywendiyên di navbera her du aliyên de. Piştî Serokwezîr Mesrûr Barzanî çavdêriyê û serperîştîya îmkirina rêkeftineke di navbera Herêma Kurdistanê û Brîtanyayê de kir ku di warê geşepêdana bazirganiyê de û destnîşankirina warên ku pêşîne ne, ji bo kar li ser pêşkeftinê û geşepêdana wan bê kirin, wek çandinî, tenduristî, pêşxistina çavkaniyên mirovî û teknolojiyê.

Kürtler, Kuzeyde Azerbaycan'dan, doğuda Hazar Denizi, Fars ve Huzistan'ı kapsayan Güney Batı İran'a, güneyde Basra Körfezi'nden, batıda ise Fırat Nehri'ne kadar uzanan coğrafyanın en kadim sakinleri arasında yer almaktadırlar. Mezopotamya'nın kadim sakinleri Kürtlerin adı, dili ve ana vatanları hakkında çağlar boyunca farklı tezler ileri sürülmüştür. Fakat bu tezler çoğu zaman efsanelere dayanan ve mitolojileri bile aşan hurafelere vardırılmıştır.

Modern çağ akıl, bilim ve kritiğin öncelendiği bir yüzyıl olması hasebiyle bu tür tezler itibar etmemeyi aksine bilimsel yöntemlerle bu ulusun tarihini, dilini ve etnografyasını ortaya koymayı zorunlu kılan bir çağdır. İşte bu etkenlerden hareketle Kürtlerin kökeni, anavatanı ve dili üzerinde yaptığımız araştırmalar sonucunda önemli sonuçlara ulaştık.

Tabii ki sosyal bilimler durağan değil aksine sürekli bir devinimi bünyelerinde barındırırlar. Ulaşılan neticeler kesin konuşmak için yeterli olmamakla birlikte bu alanda yeni çalışmaya zemin oluşturulması açısından temel görevi görmektedir. Öte yandan Kürdolojinin ana problemleri arasında da yer alan bu konulara katkı sunmak düşüncesiyle bu çalışma kaleme alınmıştır. Konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalar yahut ileri sürülmüş tezler ve tartışmalar üzerinde durmaktan ziyade ele geçen materyali yarı işlenmiş bir şekilde konunun muhataplarına sunuyoruz.

Kürtlerle ilgili yazıldığı bilinen en eski eser Ebu'l-Hasan el-Medaini (ö. 840) tarafından kaleme alınmış ve İslam'ın yayılmaya başladığı dönemde, Kürtler ve İslam ordusu arasında meydana gelmiş olan savaşları anlatan el-Qila' wel-Ekrad (Kaleler ve Kürdler) isimli eserdir.1 Günümüze ulaşmayan bu eserden Taberi yararlanmıştı.

Kürtler hakkında yazılan en eski eserlerden biri de Tarih, Botanik, Dil ve Astronomi gibi bilimlerde derin bilgiye sahip olan Ebu Hanife ed-Dînewerî (ö. 895)'ye aittir. Dînewerî, Ensabu'l-Ekrad (Kürtlerin Soykütüğü) isimli eserinde Kürtlerin kökeni ve soyu ile ilgili araştırmalarını bir araya getirmiştir. Eserin varlığı ise kendisinden çok sonra yaşamış yazarlar tarafından yapılan alıntılar sayesinde öğrenilmiştir.2 Henüz herhangi bir nüshası günümüze ulaşmayan bu eserin, Kürtlerin kökeni ve dillerine dair önemli bilgileri içerdiği muhakkaktır. Rus Oryantalist Romaskevic yaptığı araştırmalar sonucunda Saint-Petersburg Asya Müzesi'nde Risaletu Ensabi'l-Ekrad isimli bir eser gördüğünü söylemesine rağmen bunun kime ait olduğunu kaydetmez.3

Bu başlık altında Muhammed Efendi eş-Şehrezori (ö. 1667) tarafından bir eserin kaleme alındığı bilinmektedir.4 Romaskevic'in bahsettiği yazmanın bu yazara ait olma ihtimali ile beraber Dînewerî'ye ait olması da mümkündür. Bu elyazması incelendikten sonra konu netliğe kavuşacaktır. Şehrezori, ayrıca Arapça bir Kürt Tarihi kaleme aldı. Tarixu Kurdistan adını taşıyan bu eser Irak'ın Samerra kentindeki Askeriyyin Kütüphanesi'ndedir. 1113/1701 yılın-

da kopya edilmiş olan nüsha 270 varak 540 sayfadır.5

Kürtler hakkında eserlerinde yer veren en eski yazarlara gelince bunlar arasında muhakkak ki Mesudi ilk sıralarda yer alır. Nitekim o Murucu'z-Zehab we Ma'dinu'l-Cevahir ve et-Tenbih we'l-İşraf isimli eserlerinin her ikisinde de Kürtlere yer vermiştir.6

'Kürtlerin soyları ve kollarına gelince; insanlar onların kökeni konusunda görüş ayrılığına düşmüşlerdir. Bir görüşe göre Dahhak isimli kralın sırtında yılan benzer iki tane çıkıntı çıkmıştı. Bu yılan benzer çıkıntılar sadece insan beyniyle besleniyordu. Dahhak bu uğurda çok sayıda Fars öldürdü. Dahhakın veziri hergün bir erkek ve bir koç kesiyor, beyinlerini birbirine karıştırıyor ve Dahhakın sırtındaki bu iki yılan benzer çıkıntıya sürüyordu. Kurtulanlar da dağlara kaçıyorlardı. Burada yalnız başlarına yaşamaya başladılar ve çoğaldılar. İşte Kürtlerin kökeni bu olaya dayanır. İşte Kürtler dağlara kaçan bu insanların soyundandırlar. Zamanla kollara ayrıldılar.7

Mesudi, Kürtlerin kökeni ile ilgili olarak ileri sürülen bütün görüşleri kaydettikten sonra kendi görüşünü de söyler. 'Kürtlerin kollarına gelince ise bunlar Dînewer ve Hemedan şehirleri arasındaki bölgede yaşayan Şohcan, Azerbaycan bölgesindeki Kinkewer bölgesindeki Macurdan, Hezbaniler, el-Cibal denilen Zağros Dağlarında Şadincan, Lur, Madincan, Mezdincan, Barisan, Xali, Cabarqi, Cawani, Mistegan, Şam bölgesindeki Dünbülliler, Yakubiler, Musul ve Cudi Dağı eteklerinde yaşayan Hristiyan Cozkan aşiretleridir. Kürtler içerisinde Hz. Osman'ı suçlayan bir grup Harici de vardır.8 Mesudi, Kürtlerle ilgili olarak mitolojiye varan akıl almaz söylencelere bile yer verdikten sonra kendi kanaatini belirtir. Ona göre Kürtler Kuzey Mezopotamya'nın ünlü Arap kabileleri Mudar ve Rebia'ya mensupturlar. Fakat gerek Mesudi ve gerek o dönemdeki bir çok yazar arasında yaygınlık kazanmış hatta bazı Kürtler tarafından bile benimsenmiş gibi görünen bu algının, Arap olmayan Müslümanların itibar kazanma düşüncesinden hareketle oluşmuş veya oluşturulmuş olduğu düşüncesindeyiz. Nitekim Arap olduğunu iddia eden Kürtlere günümüzde bile rastlamak mümkündür.

Kürtlerin Ülkesi

Kürtlerin yaşadıkları en eski ana vatanları ve tarih içerisinde yaşadıkları ülkeler yeterince bilinmemektedir. En meşhur kanaat onların Mezopotamya'nın yerli halkları arasında olduğudur. Kuşku yok ki Kürtlerin tarih içerisinde yalnızca Mezopotamya'da yaşadıkları söylene- mez. Çünkü yaptığımız araştırmalarda Kürt coğrafyasının daha geniş bir bölgeyi kapsadığını gördük. Özellikle Batı İran'ın Kürtlerin önemli yerleşim yerleri arasında olduğu kaynaklar tarafından dile getirilir. Çoğunlukla dağlık olan bu coğrafyada yaşam koşulları tabii ki zordur. Mesudi, Kürtlerin bu çetin coğrafyada yaşamı kendi istekleriyle tercih etmediklerini bilakis maruz kaldıkları zulüm ve baskıdan dolayı dağlara çekilmeye mecbur kaldıklarını ifade eder.

Kürtlerin yaşadıkları coğrafya ilgili araştırmalar yapan bilginlerin en önemlisi kuşkusuz İbn Hawqal'dır. Aslen Nusaybin'li olan bu yazar Kürtlerin yaşadıkları coğrafya ile ilgili çok önemli bilgiler verir. İbn Hawqal, Suretu'l-Ard (Yeryüzünün Şekli) isimli eserinde en eski Kürdistan haritasını resmeder. İbn Hawqal el-Cibal denilen Zağros Dağları arasında kalan geniş bölgeyi kapsayacak şekilde Mesayifu'l-Ekrad we Meşatîhim (Kürtlerin Yaylak ve Kışlakları) adı altında Kürd coğrafyasına yer verir.

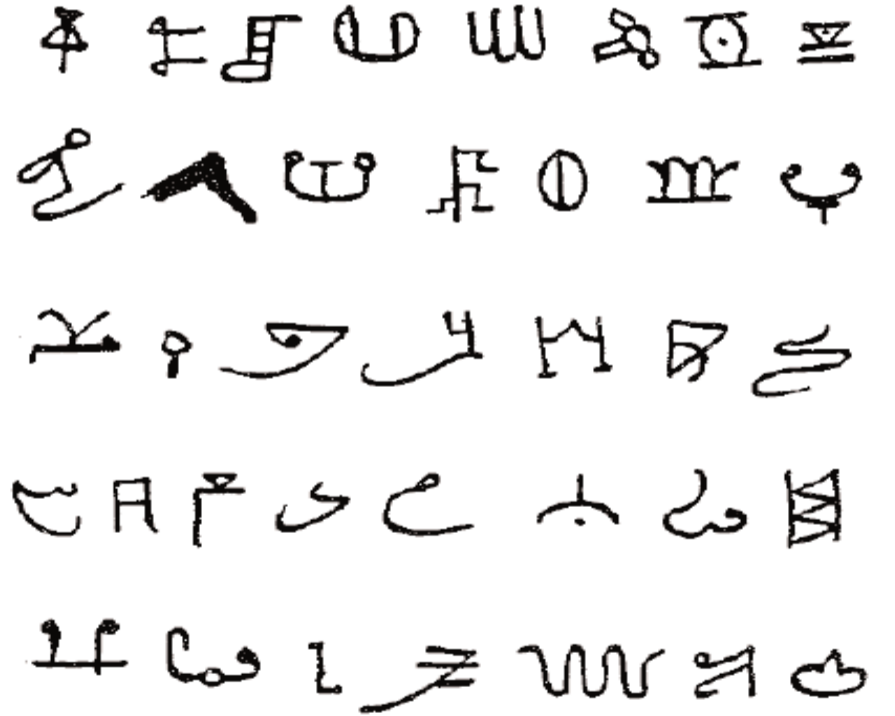
Bu haritadan hareketle Kürtlerin anavatanlarından birinin Zağros Dağları olduğu kesinlik kazanmaktadır.9 İbn Hawqal, Zağros Dağlarında yaşayan Kürd aşiretleri arasında Humeydi, Lari, Hezbani ve Mihrani gibi önemli aşiretleri sayar.10

Kürtlerin yaşadıkları coğrafya hakkında bilgi veren bir diğer bilgin Türk Dili uzmanı Qaşgarlı Mahmud'dur. Qaşgarlı Mahmud, Diwanu Luğati't-Türk isimli meşhur Türkçe-Arapça sözlüğünde çizdiği dünya haritasında Şam Azerbaycan,

arasında Remican diye meşhur olan Ciloyeh'in Zemm'i, Şehriyar'a ait Mazincan Zemmi, Salih oğlu Hüseyine ait Diwan Zemmi, Leys oğlu Ahmed'e ait Lewalacan Zemmi, Kariyan Zemmi gibi önemli Zemmleri sayar. Daha sonra Fars bölgesindeki Kürd aşiretlerini sıralar. Bunlar ise, Kirmani, Ramani, Meyden, Beqili, Bendazmehri, Sebbahi, İshaqi, Azırgani, Suhreki, Temadehni, Ziyadi, Sehrewi, Bendazqi, Xusrewi, Zenci, Safari, Şehyari, Mihreki, Mubareki, İstamehri, Şahewi, Furati, Selmoni, Syari, Azaddoxti, Muttalibi, Memali, Lari, Berazdoxti, Şahkani ve Celili aşiretleridir.

İbn Hawqal Kürd, Aşiretlerinin bu saydıkları ile sınırlı olmadıklarını daha fazla olduklarını, yaklaşık olarak yüz tane aşiretin bulunduğunu kendisinin ise sadece otuz civarında aşireti saydığını söyler. Şayet Zek%at Divanları incelenirse bu sayının artacağını söyler. Zira bu arşivlerde bölgede yaşayan Kürd aşiretleri ve sayıları hakkında istatistiksel veriler mevcuttu. Ona göre burada yaşayan Kürtler

Qədim kürd əlifbası

İrakeyn (Irak-ı Arap ve Irak-ı Acem), Mısır ve Hicaz Yarımadası arasında kalan bölgeyi Ardu'l-Ekrad (Kürtlerin Ülkesi/Kurdistan) olarak isimlendirir. Tarif edilen bu yer tam olarak Mezopotamya'yı kapsamaktadır. Böylelikle Mezopotamyanın Kürtlerin en eski yurtlarından biri olduğu kesinlik kazanmaktadır.

İbn Hawqal'ın Kürtlerin anavatanı olarak saydığı yerlerden bir diğeri de Fars Körfezi'dir. İbn Hawqal burada yaşayan Kürtlerin, Zemm dedikleri bir sosyal örgütlenmeye sahip olduklarını söyler. Her bir Zemm'e ait köyler ve şehirler vardır. Bütün bu yerlerin vergisini bir Kürt yönetici toplar. Bu kişi kendisine bağlı yerlerin yararını gözetmek, kervanları güvenli bir şekilde geçirmek, bu amaçla yol güvenliğini sağlamak, bağlı buldukları sultanın işlerini yürütmek ve emirlerini uygulamakla sorumludur. Bu Zemmler birer federal idare birimleridir. Bunlar

toplam 500 bin eve sahiptirler. Her bir aşirette bin tane atlı vardı. Yaz ve kış beraber sürülerine mera bulmak için yaylak ve kışlaklara çıkarlardı. Soğuk bölge sınırlarında yaşayanlarda bu tarz bulunmazdı. Burada yaşayan Kürtler koyun ve katır beslerlerdi. Deve onların bulunduğu bölgede çok azdı. Kürtler binek olarak çoğunlukla katırlara binerlerdi. Yaşam tarzı olarak Araplara benzerler.11

Yukarıda verilen kayıtlar daha çok İran Kürtleri için geçerlidir. Çünkü İran Kürtleri göçebe yaşam sürerken Mezopotamya Kürtleri ise yerleşiktiler. Bu nedenle Kürtlerin tarih içerisinde kurdukları devletlerin büyük çoğunluğunun Mezopotamya ve civarında olduğu görülmektedir. Mezopotamya Kürtleri daha çok tarım, botanik ve sanat alanında dahileri bir seviyedeydiler. Bu durum yerleşik olmanın sonucudur.

Kürtlerin dili ve alfabeti

Kürtlerin dili, edebiyatı, yazısı ve kullandıkları alfabe hakkında yeterli kadar araştırma yapılmadığı gibi maalesef ispatlanmamış tezler irdelemeden, sorgulanmadan kabul görmektedir. Kanaatimizce bu yaklaşımın temelinde kolaycılık yatmaktadır. Konuyu etraflıca araştırmak konuyla ilgili dokümanları toplamak ve analiz yapmak yerine daha önce ileri sürülmüş ve kulağa da hoş gelen tezler kabul edilmektedir. İşte bu eksiklikten hareketle yaptığımız araştırma neticesinde Kürd diliyle ilgili çok önemli ilgi ve belgelere ulaştık. Kürt dilinin yok sayıldığı ve başka dillere yamandığı ve komşu dillerden derlendiği yönündeki iddiaların dilendirildiği bugünlerde ortaya çıkan bu belgeler oldukça anlamlı olacaktır kanısındayız.

Mesudi, Kürtler hakkında bilgi verdikten sonra Kürtçe hakkında da, 'Kürtler Araplar ve Farslara komşu olarak yaşadılar. Onların dillerinden etkilendiler. Dillerine birçok yabancı kelime girdi. Kürtlerin her bir kolunun

lardı. Fakat bu iki milletin arasındaki mesafe yer ile gök kadardır. Bununla beraber antik dönem Kürtlerinin önde oldukları bilim dalları tarım ve botanik gibi tabiat bilimleriydi. Kürtler kendilerinin Pinoşad'ın soyundan geldiklerini iddia ederlerdi. Hz. âdem'e nisbet edilen Tarım Kitabı, Safaris ve Kosami'ye ait kitaplar onların sıkça başvurduğu kitaplardı. Kürtler Yedi Kitabın yanı sıra Dewanay'a ait Mushaf'ın kendilerinde olduğunu, sihir ve büyü ilimlerinde bilgi sahibi olduklarını iddia ederlerdi. Fakat kanaatimizce durum böyle değildir. Çünkü bu bilim ve sanatlar Kürtlere Keldaniler aracılığıyla ulaşmıştır. Keldaniler bu bilimlerde Kürtlerden önce gelirler. Bu nedenle Keldaniler ve Kürtler arasında bu konuda geçmişten gelen bir düşmanlık ve çekememezlik vardır.'¹⁴

İbn Wahşiyye böylece mensubu bulunduğu Keldanilerle Kürtler arasında süregelen bir mücadele ve rekabetten söz etmektedir. Gerçekten de Keldaniler bilim alanında çok ileri oldukları gibi köklü geçmişleriyle de

Qədim kürd əlifbası

kendine özgü bir dili vardır', der.12

Bununla beraber Kürtlerin hangi alfabe kullandıkları hakkında kaynaklarda yeterli bilgi yoktur. Bilinen tek şey İslamiyeti kabulden sonra Farslar ve Türkler gibi milletler gibi onların da Arap alfabetini kullandıkları yönündedir. Nitekim şu anda bilinen en eski Kürt edebiyat eserleri bu alfabe ile kaleme alınmıştır. Burada akla gelen soru tabii ki İslam'dan önce Kürtlerin hangi alfabe kullandığı sorusudur. İşte bu sorunun cevabını ünlü Keldani bilim insanı İbn Wahşiyye tarafından kaleme alınan antik alfabelerle ilgili eserde buluyoruz.

Tam adı Ebubekir Ahmed b. Ali b. Qays b. Muxtar b. Abdulkerim b. Harşiyya b. Bedniyya b. Bernatiyya b. Alatiyya el-Kesdani olan İbn Wahşiyye, Kufe'ye yakın bir kasaba olan Qissin ve Cünbūla şehirlerine mensuptur. Keldanilerin önde gelen ilim insanlarındandır. Sihir-tılsım, kimya, antropoloji, ziraat, dinler tarihi, mühendislik gibi alanlarda derin bilgi sahibiydi. Öte yandan Abbasiler döneminde önemli tercüme faaliyetlerinin içerisinde yer alanlardan biriydi. Keldanice ve Kürtçe'den birçok eseri Arapça'ya çevirdi. Doğum tarihi bilinmeyen İbn Wahşiyye 908 yılında öldü.¹³

İbn Wahşiyye antik dönemde kullanılan alfabelere dair kaleme aldığı Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam (Kalemlerin Sembollerini Öğrenmeye Tutkun Kimsenin Arzusu) adlı eserinde yer verdiği alfabeler arasında Kürt alfabeti de yer almaktadır. İbn Wahşiyye konu ile ilgili olarak şunları söylemektedir: 'Keldaniler kendi dönemlerinde bilim, felsefe ve teknik alanda insanların en bilgilileriydi. Antik dönem Kürtleri onlarla rekabet içinde ve onlara özenmeye çalışıyor-

Mezopotamya'nın en eski milletlerindendir. Bu millet içerisinde çok sayıda bilim insanı filozof, din adamı yetişmiştir. Astronomi ve matematik alanında da derin bilgiye sahiptiler.¹⁵

İbn Wahşiyye daha sonra Kürt alfabetiyle yazılmış eserlerin varlığından hatta bir defasında 30'a yakın Kürtçe kitap gördüğünden şöyle eder: 'Antik dönem yazılarından bir diğeri de bünyesinde başka alfabelerde bulunmayan farklı harflerin bulunduğu ve Kürtlerin iddiasına göre ataları Pinoşad ve Masi es-Sorati'nin kendi eserlerini kaleme aldıkları alfabledir. Burada Arapça karşılıklarını bulamadığımız bazı harflerin başka alfabelerde benzerlerini bulamadık. Gerçekten bu alfabe oldukça ilginç ve değişik bir alfabledir. Ben Bağdat'tayken bir lahit içerisinde bu alfabeyle yazılmış 30'a yakın kitap gördüm. İşte bu, söz konusu alfabledir.'¹⁶

İbn Wahşiyye'nin gördüğü bu kitaplar acaba kim tarafından ve hangi konularda yazılmıştı? Bu sorunun cevabını kısmen de olsa yine kendisi verecektir.

'Şam'da bu alfabeyle yazılmış iki tane kitabım vardı. Biri üzüm bağları ve hurma ağaçlarının dikimi ile ilgiliydi. Diğeri ise su kaynaklarının tespiti, kaynağı belli olmayan pınarların kaynaklarını bulma ve yüzeye çıkarma yöntemleri ile ilgiliydi. Ben bu kitapları Kürt dilinden Arap diline tercüme ettim. Bunu yapmaktaki amacım insanların bu eserlerden yararlanmalarını sağlamaktı.'¹⁷

İbn Wahşiyye'nin Kürtçe'den çevirdiği eserlerin Arapça isimleri ise şunlardır:

- Eflahu'l-Kermi we'n-Naxl.
- İlelu'l-Miyah ve Keyfiyyetu İstixraciha we İstinbatihâ mine'l-Eradî'l-Mechuleti'l-Asl.

Kürtlerin botanik alanında yaptıkları araştırmalar erken bir dönemde literatüre yansımıştır. Nitekim yukarıda da kendisinden bahsedilen Ebu Hanife ed-Dinewerî, bilinen en eski botanik ansiklopedilerinden biri olan Kitabun-Nebat'ı kaleme aldı. Bu kitabı inceleyen ve yayınlayan Muhammed Hamidullah, kitaptaki bitki isimlerinin Arapça ve Farsça olmayan başka bir dilde yazıldığını söyler. İlk etapta Grekçe olduğunu düşünmüş. Çünkü Müslümanlar botanik eserlerini Grekçe yazılmış Dioskorides'in Süryanice çevirilerinden Arapça'ya aktarmıştı. Bu nedenle Grekçe bitki isimlerinin kullanımı Müslüman botanik alimleri arasında yaygınlık kazanmıştır. Hamidullah, Dioskorides'le yaptığı mukayeseden sonra bu isimlerin Grekçe olmadığını gördü. Aslında bu isimler Dinewerî'nin mensubu olduğu Goranice'den başkası değildi. Dinewerî'nin bu konu ile ilgili Kitabun-Nahl ve'l-Asel isimli başka eseri daha mevcuttur. ¹⁸

Bu alfabenin varlığı Kürtçe eserlerin erken bir tarihte kaleme alındığını bunun yanı sıra yazılan eserlerin bilim eserleri olduğunu ve Abbasiler döneminde başlayan tercüme faaliyetlerinde Arapça'ya çevrilen eserler arasında Kürtçe eserlerin de bulunduğunu ortaya koyması açısından son derece önemlidir. Kürt edebiyatının kökeni ile ilgili yapılan araştırmalara yeni bir katkı olması açısından bu belge önemlidir. 1806 yılında ünlü Osmanlı tarihçisi Oryantalist Josef Van Hammer-Purgstall tarafından Viyana Kütüphanesi Arapça El Yazmalar Bölümü 68 numarada kayıtlı nüshadan istifade ile yayınlanan bu eser ancak 2003 yılında Beyrut'ta İyad Xalid et-Tebba tarafından tıpkıbasım yapılmış ve yeniden bilim

dünyasına sunulmuş oldu. Eserin diğer nüshaları Paris Bibliotheque Nationale (Ulusal Kütüphane) 6805 numarada 131 yapraklı bir nüshası ile Tahran Sipehsalar Kütüphanesi'ndeki muhtasar nüshalardır.

İbn Wahşiyye'nin yaptığı çevirilerin akıbeti ne oldu bilemiyoruz. Dünya kütüphanelerinde bulunan Arapça el yazmalarının hemen hemen hepsini taramamıza rağmen bu çevirilerin izine rastlayamadık.

Endişemiz şu ki Moğollar, Mezopotamya'yı işgal edip ünlü Bağdat kütüphanelerini yaktıklarında bu çevirilerin bu esnada yok olmasıdır. Umut ederiz ki bu çeviriler bir gün, gün yüzüne çıkar ve daha net bilgilere kavuşuruz. Ancak elimizdeki bu alfabenin varlığı bile çok büyük bir şanstır. Bu alfabeden hareketle Mezopotamya ve civarında bulunmuş antik döneme ait tabletler incelenebilir ve bu alfabe ile yazılmış dokümanlar okunup Kürdoloji'nin karanlık tarafları aydınlatılır.

12- Mesudi, s. 122

13- Hayatı ve eserleri için daha geniş bilgi için bkz. İbnü'n-Nedim, Kitabul-Fihrist, thq. Rıza Teceddüd, Tahran 2003, 305, 372, 379, 419-424, İbnü'l-Ekfani, İrşadu'l-Qasid İla Esna'l-Meqasid, thq. Mahmud Fahvi, Beyrut 1998, 68, 70, 73

14- İbn Wahşiyye, Şewqu'l-Müsteham Fi Marifeti Rumuzu'l-Aqlam, thq. İyad Xalid et-Tebba, Beyrut 2003, 202-203; İbn Wahşiyye en-Nıbtı, 'Şewqu'l-Müsteham F. Marifeti Rumuzu'l-Aqlam' En-Nedwetü'l-Alemiyeti's-Samine L. Tarixi'l-Ulum İnde'l-Arab, idad, Yahya Mir Alem, Muhammed Hassan et-Tayyan, Muhammed Mir Ayati, Kahire 2004, s.9-11, 19-23

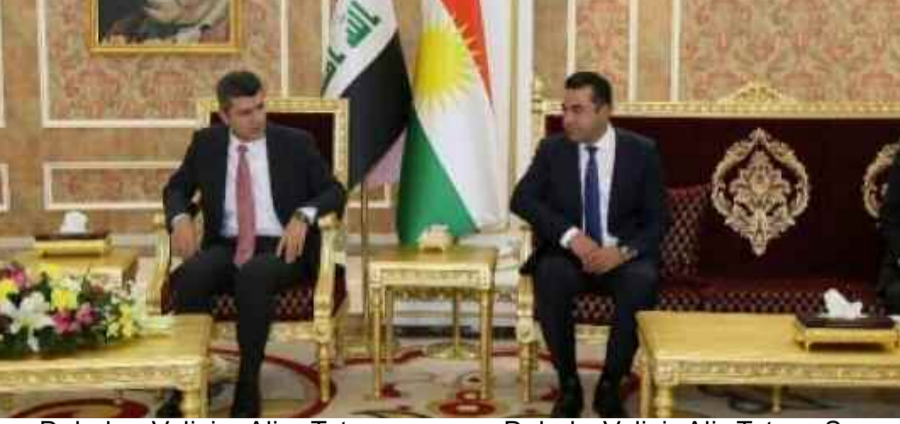
15- Qadı Said el-Endelüsi, Tabaqatu'l-Umem, thq. Hüseyir Munis, Qahire 1993

16- İbn Wahşiyye, s. 204

17- İbn Wahşiyye, s. 205

18- Geniş bilgi için bkz. Ebu Hanife ed-Dinewerî, Bal ve Bal Arısı, trc. Ümit Demirhan, Hivda İletişim, İstanbul 2008

Kürdistan Bölgesi ve Türkiye yeni sınır kapısının açılmasını görüşüyor

Duhok Valisi Ali Tatar ve Türkiye'nin Irak Büyükelçisi Anıl Bora İnan, ikili ticaret hacmini daha artırmak amacıyla yeni bir sınır kapısının açılmasını görüştü.

Duhok Valisi Ali Tatar, Soran Bağımsız İdaresi Müdürü Guhdar Şexo, İbrahim Halil Sınır Kapısı Müdürü Hamid Ali ve Kürdistan Bölgesi Dış İlişkiler Ofisi Türkiye İşleri

Direktörü Hoşeng Ahmed Salih, İbrahim Halil Sınır Kapısında Türkiye'nin Irak Büyükelçisi Anıl Bora İnan ve Türkiye'nin Erbil Başkonsolosu Erman Topçu'yu karşıladılar.

İbrahim Halil Sınır Kapısı Müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre toplantıda ticaretin daha da geliştirilmesine yönelik ortak çalışmaların yanı sıra, Kürdistan Bölgesi ile Türkiye arasında yeni sınır kapısının açılması ele alındı. İbrahim Halil Sınır Kapısı, coğrafi konumu nedeniyle Irak ve Kürdistan Bölgesi'ni Türkiye ve Avrupa'ya bağlamış, bu da sınır kapısına büyük bir ticari ve stratejik konum kazandırmıştır.

Evdille İbrahim Şemoyî

GUNDÊ BÊ DENG

Gundê bê deng, kanî seda însana.
Ka şênahî, kê agir da xan mana.
Çi bû dengê keç û bûkên rû perî.
Kê bextê te ber pûç bûnê guherî.

Kê şewitand, mal û milkên kalê me.
Kê xopan kir, kê xirab kir malên me.
Rê valane ji rêwîyan rêgara.
Tu bûy mekan bona kunda û mara.

Kerî-kerî pezê te nayê dana.
Vane bêrî, ka dengê bêrîvana.
Ber pala da kar, berx nakin kalîni.
Gundo yeman hate te êş nalîni.

Nayê dengê se, kûçikan êvara.
Kûzîna gur belav bûye, cî wara.
Rovî, çeşal derketine holê da.
Hewtîni tune ku van derxe çolê da.

Nayê dengê bilûrê bilûrvana.
Hoke-hoka dengê şivan, gavana.
Avên cewa çikandine her alî.
Bax û baxçe çilmisîne ser xwelî.

Çendî wek te gund kirine tar û mar.
Gundiye te mane bê cî bê sitar.
Rast gotine dema xwe da kal bava.
Piştî şevê ronkahî tê her gava.

ÇİMA, ÇİMA DİNALİM EZ

Kom bûye li ser min dero.
Êş hatiye canê merdo.
Çavê min xunave heru.
Çelo, çima dinalim ez.

Bo çi ah nalîni, dizarim.
Bê teqet û bed rozgarim.
Birîni tune birîndarim.
Gelo, çima dinalim ez.

Li me hat xezebê felek.
Êşandye serê me gelek.
Çare nekîr şêx û melak.
Çelo, çima dinalim ez.

Dor serê me çi bela ye.
Ne veşartî, eşkela ye.
Ev jana çendî sala ye.
Çelo, çima dinalim ez.

Çîkê daye nava cerga.
Belkî Xwedê veke derga.
Ji bo wê min pîrs kir her gav.
Xwedê, çima dinalim ez.

Bihara kurd ku xezane.
Pîrs dikim, her kes nezane.
Min dît Xwedê jî nizane.
Çima, çima dinalim ez..

Rakka Şark Üniversitesi'nde Kürt Dili Akademisi açıldı

Rakka'daki Şark Üniversitesi bünyesinde Kürt Dili Akademisi ile Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Akademisi bölümleri açıldı.

Rojava Özerk Yönetimi'nin idaresinde bulunan Rakka kentinde iki yeni bölüm açıldığı bildirildi. 27 Kasım 2021'de Rakka'da açılan Şark Üniversitesi'nde (Zanîngeha Şerq) akademi ve fakülte olmak üzere 10 bölüm bulunuyor.

Üniversitede 2 yeni bölüm daha açıldı ve sayı 12'ye yükseldi.

Üniversitenin yönetimine göre, yeni eğitim yılında üniversitede Kürt Dili Akademisi ile Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Akademisi açıldı. Akademilerin eğitimi 2 yıl sürüyor.

Üniversite Başvuru Komitesi Sözcüsü ve Ekonomi Fakültesi Öğretim Üyesi Kelah El Kelah, ANHA'ya yaptığı açıklamada "bölgedeki ihtiyaçlara göre her iki akademinin açıldığını ve bölgedeki tüm bileşenlerin bu bölümlere başvurabileceğini" söyledi.

El Kelah, Özerk Yönetim ve Şam hükümetine bağlı lise eğitimini bitiren kişilerin her iki akademiye kaydını yapabileceğini belirtti.

Sənin həsrətinlə qucaqlaşırım

Bir mənəm, bir də ki, bomboş otağım,
Həmsöhbət oluram sənsizliyinlə.

Səhifə-səhifə açıram bir-bir,
Beynimi kitabtək varaqlayıram.
Sənli günlərimi yadıma salıb,
Hərdən gah gülürəm, gah ağlayıram.

Bayırda payızın küləyi əsir,
Yağış pəncərəmə çırpılır qumtək.
Qızarmış kürəyə dönübdür masam,
Qələmi üstündə eridir mumtək

Acılı, şirinli xatirələrin-
Bir kisə darıtək səpilib evə.
Həsrətin talançı quldura dönüb,
Qapıdan zor ilə təpilib evə.

Beyni havalanmış dəli kimiyəm,
Tökülüb saçlarım gözümün üstə.
Bir külək yelləsə qırılacaqdı,
Durmuşam namnazik dözüümün üstə.

Daha gelişinə ümid qalmayıb,
Axışır üstümə dərd yığın-yığın.
Tamam kəsilibdi işartısı da,
İynə ulduzundan sızan işığın.

Bilirəm, qəlbimi acı ayrılıq,
Ömrün sonunadək göynədəcəkdi.
Yəqin səni məndən ayıran Tanrı,
Məni sənsizliyə öyrədəcəkdi.

Sənin günahını, "sənsiz" yazan var,
Hesaba da gəlməz, ayə, ta mindi !

Ürəyin itirən, "ürək" taparmı,
Kökünü "doğrayan", dirək taparmı?!
Ataya kəc baxan, çörək taparmı,
Zəhərdi ağzında, ayə, tam indi !

Qəlbini sındırsan, çətin "hərərsən",
Əkdüyün nədir sə, bir gün dərərsən.
Saxla o "səbəti", sən də minərsən,
Olsun ki, bir gün haqq, ay "ata mindi"!
Gəncə--23.07.2024.

AY ATAM İNDİ

Gözlərin "bağlıdı", hələ görmürsən,
Demirsən--bu əmək ay atamındı !
Övladın boynunda ağırıdı haqqı,
Sənə məlum olsun, ayə, tam indi !

Bir qeyrət damarı yoxdurmu səndə?
Qiyətdən düşərsən, qalarsan gəndə.
Ağlına gəlmirmi, atayam mən də,
Nə əzablar çəkir, ay atam indi?!

Öndə qıl körpü var, qaynar qazan var,
Misqal tərəzi var, ölçü-mizan var.

Bakir Cəbrayilov Bülbül

Hər il qonaq gələn bülbül,
Bu il bəs niyə gəlmədin?
Nəğməsinə bölən bülbül,
Bu il bəs niyə gəlmədin?

Bizim güllərdən doymusan?
Hansı məkana uymusan?
Gözümü yolda qoymusan,
Bu il bəs niyə gəlmədin?

Sübhü, lap tezdən durardın,
Həmişə cəh-cəh vurardın,
Sanki, toy-büsat qurardın,
Bu il bəs niyə gəlmədin?

Yoxluğun dərdə salıbdı,
Bakir xəyala dalıbdı,
Qulağım səsdə qalıbdı,
Bu il bəs niyə gəlmədin?

Adil Cefakes

Sənin həsrətinlə qucaqlaşırım.
Baş-başa qalırım sənsizliyinlə.

Məhəbbət Kəlbəcərli

Mesud Barzani, Yolsuzlukla Mücadele Komisyonundan bir heyeti kabul etti

Başkan Mesud Barzani, Irak ve Kürdistan Bölgesi yolsuzlukla mücadele komisyonlarından oluşan ortak heyetle bir araya gelerek, kendilerine görevlerinde başarılar diledi.

Barzani'nin Ofisinden yapılan açıklamaya göre Başkan Barzani, 4 Eylül 2024 Çarşamba günü (bugün) Salahaddin'de Kürdistan Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu Başkanı Dr. Ahmed Enver ve Irak Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu Başkanı Haydar Hanun'un başkanlığındaki ortak heyeti kabul etti. Görüşmede, Irak ve Kürdistan Bölgesi Yolsuzlukla Mücadele Komisyonunun adalet ve şeffaflığın sağlanmasına yönelik attığı adımlar ele alındı.

Başkan Barzani, her iki komisyonun çalışma ve çabalarından duyduğu memnuniyeti dile getirerek, görevlerinde başarılar diledi.

Bir sonraki savaş: İsrail ve İran

"İsrail bu sefer büyük bir savaşa her zamankinden daha hazırlıklı. Halihazırda filolar hâlâ denizde konuşlan-

farklıydı; Gazze'deki Hamas rejimini ortadan kaldırma kararı aldı. İsrail, kendisine yapılacak herhangi bir

mış durumda ve bölgenin bugüne kadar tanık olduğu en büyük seferberlikle İran ile yapılacak büyük savaşa hazırlar"

Gazze savaşı, büyük ihtimalle uzlaşılabilir ve Hamas ile İsrail arasında mesafelerin azaldığına dair müjdelere, Hasan Nasrallah'ın, yaklaşık 500 Hizbullah liderinin öldürülmesinin intikamını almak için bir savaşa girmeyeceğini açıklayan konuşması ve ölen İsraili rehinelere cesetlerinin teslim edilmeye başlanması ile birlikte son günlerini yaşıyor.

Kanımcıca, yakında gerçekleşecek olan anlaşma, İran ile İsrail arasında gelecekte yaşanacak bir çatışmayı engellemeyecek. Bu sefer savaş kapıdaydı ve eğer iki ülke gelecekteki bir çatışmayı önlemek için (ki bu büyük tavizler gerektirecek bir şey) çalışmazlarsa, İran'ın kuşatma politikası iki bölgesel güç arasında savaşa yol açacak. Vekil güçler aracılığıyla çatışma durumu, aralarına uzun süreli ateşkeslerin serpiştirildiği ve sınırlı zararların verildiği 40 yıldır devam ediyor.

Tahran ile Tel Aviv arasındaki savaşın artık önceden düşündüğümüz kadar uzak ihtimal olduğunu nereden biliyoruz?

Hamas'ın 7 Ekim'deki baskını farklıydı. Bu, iki kamp arasındaki çatışmalarda niteliksel bir gelişmeydi ve bunu kendi varlığına tehdit olarak gören İsrail'in derin korkularını uyandırdı. İsrail'in karşı saldırısı da

saldırının pahalıya mal olacağı anlamına gelen caydırıcılık politikasını yeniden tesis etmek ve bölgenin süpermeni olduğu imajını pekiştirmek istiyor. Bu savaşta, uzun süreli, yani 11 ay boyunca ve aynı anda Gazze, Batı Şeria, Lübnan, İran ve Yemen gibi birden fazla cephe savaşlar yürütebildiğini gösterdi. İstihbarat yeteneklerinin ve gelişmiş askeri teknolojisinin korkunç bir resmini sundu. Lübnan topraklarının bir karışını işgal etme riskine girmeden Hizbullah liderlerinin yarısını etkisiz hale getirdi. İran Devrim Muhafızları'nın bazı liderlerini hedef aldı ve Hamas liderini bizzat Tahran'da öldürmeye cesaret etti. İçeride İsraililerin büyük bir kısmının, özellikle de elitlerin Netanyahu'ya ve onun dini müttefiklerine duyduğu nefret, onların onun arkasında saf tutmalarına engel olmadı. Kuvvetleri arasındaki ağır can kayıpları ya da İsrail ekonomisini etkileyen milyarlarca dolarlık kan kaybı onu engelleyemedi. Aynı şekilde Hamas liderini öldürmedeki başarısızlığı bile onu savaşı durdurmaya zorlamayı başaramadı.

Gazze savaşı İsrail'in savaşı, ancak İran ile yapılacak herhangi bir savaş hem İsrail hem de Batı'nın bir savaşı olacak. İsrail bu sefer büyük bir savaşa her zamankinden daha hazırlıklı. Halihazırda filolar hâlâ denizde konuşlanmış durumda ve bölgenin bugüne kadar tanık olduğu en büyük

seferberlikle İran ile yapılacak büyük savaşa hazırlar. Bunun Tahran'a verdiği gözden kaçırılmayacak mesaj şu; İran ve rejimi bunun bedelini ödeyecek. Rusya'nın açıklamaları, yetkililerinin ziyaretleri ve İran'a yönelik herhangi bir hava saldırısına karşı hızla askeri malzeme göndermesi başarıya ulaşmadı. Bu yüksek tansiyon, 1973 savaşından bu yana bölge tarihinde yaşananlardan farklı. Peki bu, İran liderliğini İsrail ile savaşmanın anlamsız olduğunu görmeye mi yoksa daha büyük güç ve kapasite geliştirmeye mi itecek? Rusya ile büyük bir askeri iş birliği anlaşmasına ilişkin açıklamaları, bir sonraki savaş için kendisini takviye ettiğini gösteriyor, tam aksini değil.

Kahire Anlaşması Gazze'deki çatışmayı sona erdirmek üzere ama İran ve Hizbullah'a karşı savaş seferberliğini sona erdirmeyecek.

Geçen yıl savaşın başlangıcından bu yana İsrail, Gazze savaşının ötesine geçen bir olağanüstü hal yaşıyor. Ülke geneline yedek elektrik jeneratörleri konuşlandırdı, su depolarını doldurdu, siber savunmasını yoğunlaştırdı ve aylarca yetecek bir gıda tedariki hazırladı. İsrail, "yer üstü, yer altı ve deniz olmak üzere çok çeşitli kaynaklardan elektrik üretme kabiliyetine sahip olduğunu" söylüyor. "Elektrik şebekesi tahrip olursa, yedi dakika içinde jeneratör devreye girecek ve şebekeye yeniden elektrik verecek" diyor. Büyük savaş beklentisiyle yüz binlerce kişiye yetecek sığınaklar hazırladı ve bu sığınaklar, başarısız olması durumunda Demir Kubbe'den sonra ikinci savunma hattını oluşturuyor. Siperlenme ve savaşa hazırlık zihniyeti savaşa gitme kararının alınmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Onlarca yıldır İsrail'in ana stratejisi, bölgesel savaş potansiyeli üzerine inşa edildi. Geçmişte stratejisi Mısır, Ürdün ve Suriye'ye karşı iken, bugün, askeri nükleer güç tesis etme ve İsrail'in büyük şehirlerine ulaşacak füze kapasitesini geliştirme çabası nedeniyle varlığına birinci tehdit olarak gördüğü İran'a karşı. Bu da İsrail'in bir sonraki hedefinin vekilleri değil İran olduğunu gösteriyor.

Başbakan Mesur Barzani: Hükümet, farklı dinler ve kültürler arasındaki bir arada yaşamayı korumaya kararlı

Başbakan Mesur Barzani, hükümetin, farklı dinler ve kültürler arasındaki bir arada

yaşamayı sürdürmeye ve teşvik etmeye kararlı olduğunu ve Kürdistan'daki bileşenlerin Kürdistan'ın siyasi, kültürel ve sosyal yaşamında önemli bir rol oynadığını söyledi.

Kürdistan Bölgesi Başbakanı Mesur Barzani, Erbil'de düzenlenen "Ülkedeki İlk Süryani Sempozyumu" kapsamında yaptığı konuşmaya, sempozyumun tüm konuklarını Kürdistan Bölgesi'nin başkenti ve "farklı din ve kültürlerin bir arada yaşama başkenti" Erbil'de ağırlamaktan duyduğu mutluluğu dile getirerek başladı.

Mesur Barzani, sempozyumda sunulan tartışmalar ve araştırmaların "Süryani kültürünü daha da geliştirmesi ve Kürdistan Bölgesi'ndeki farklı dini ve etnik toplulukların barış içinde bir arada yaşama ruhunu güçlendirmeye hizmet etmesi temennisinde bulundu.

"Kürdistan tarih boyunca her zaman farklı milletlerin, dinlerin ve mezheplerin beşiği olmuştur." diyen Mesur Barzani, Kürdistan üzerinde Sümer, Akad, Dani, Asur, Süryani uygarlıkları ve daha pek çok farklı uygarlığın ortaya çıkıp, geliştiğini dile getirdi.

Başbakan Mesur Barzani'nin de belirttiği gibi Barzan bölgesinde "aynı zamanda camiler, kiliseler ve sinagoglar da yer aldı. Bu farklı din ve kültürlerle mensup insanlar bir arada yaşadılar ve birbirlerinin farklılıklarını kabul ettiler." Kürdistan Bölgesi'ne saldırıldığında din ve kültür ayrımı yapılmayıp, herkese eşit davranıldığını anlatan Başbakan, "Tüm zorluklara ve olumsuzluklara göğüs gerebilmek için kardeş olarak birlik olmalıyız." dedi.

Mesur Barzani, "Mart 1991 ayaklanmasından, parlamento seçimlerinden ve Kürdistan Bölgesi Hükümetinin kurulmasından bu yana, Kürdistan'daki bileşenler Kürdistan'ın siyasi, kültürel ve sosyal yaşamında önemli bir rol oynadı." ifadesini kullandı.

Kürdistan Bölgesi Hükümetinin, Kürdistan Bölgesi'nin özelliklerinden biri olan bir arada yaşamayı korumaya ve geliştirmeye kararlı olduğunu vurgulayan Başbakan, "Bu güzel kültürü her zaman savunmaktan, korumaktan, her türlü aşırı ve ayrımcı düşünceye karşı çıkmaktan gurur duyuyoruz." diye konuştu.

Mesur Barzani, "Ülkemizi daha da kalkındıracak, Kürdistan Bölgesi'nin anayasal yapısını koruyacak, birlikte yaşama ruhunu daha da geliştirmek ve güçlendirmek, barışı, birliği, demokratik ilkeleri, karşılıklı kabulü ve kutsal değerlere saygıyı pekiştirmek için hep birlikte çalışmalıyız." sözlerini paylaştı.

Bileşenlerin haklarının sağlanması konusuna da değinen Başbakan, "Son dönemde bazı yerel güçler ve federal kurumlar bileşenlerin haklarını ihlal etmeye çalıştı ama biz tüm gücümüzle bunlara karşı çıktık ve bazı haklarımızı geri aldık. Parlamenter bir sonraki dönemde idari ve parlamenter alanlarda toplulukların haklarını gerektiği gibi pekiştireceğiz." açıklamasında bulundu.

Bi amadebûna Mesrûr Barzanî Yekemîn Sempozyûma Suryanan li Niştiman tê lidarxistin

Bi amadebûna Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî, yekemîn sempozyû-

ma Suryanî ya li welat îro 5ê Îlonê li Hewlêrê birêve diçe. Rêveberê Giştî yê Rewşenbîrî û Hunera Surnayî, Kildo Remzî Oxena ragihand, sempozyûm bi piştevaniya Serokwezîr Mesrûr Barzanî tê lidarxistin. Ev yekem konferansa navdewletî ya bi vî rengî ye.

Diyar kir jî, zêdetirî 40 akademîsyen û lêkolîneran ji zêdetirî 25 zanîngehên navdewletî yên navdar ên cîhanê, bi taybetî Harvard, Oxford û Cambridge û hejmarek lêkolîner û akademîsyenên din ji zanîngehên cuda yên Iraqê, beşdarî sempozyûmê dibin.

Da zanîna jî, di sempozyûmê de behsa çand, huner û hunerên dîtbarî, mûzîk, stran, şano û sînemaya Suryanî tînin kirin. Herwiha behsa jiyana gundên Suryanî ligel medyaya Suryanî û çawaniya pêşxistina wê tê kirin.

Oxena got: "Armanca sempozyûmê ew e ku tekezî li ser wê yekê bike ku Suryanî ne tenê zimanekî olî ya kemîneyekê li Rojhilata Navîn e, lê di heman demê de zimanê çandî yê gelê xwecihî di serdema nûjen de ye.

Yekemîn sempozyûma Suryaniyan a li welat, di navbera 5 - 8'ê Îlonê de bi dirûşmeya "Sûryanî Çandê Zindî ye" birêve diçe. Merasîma vekirinê wê li Salona Konferansê ya Seid Abdullah a li Hewlêrê be, piştê jî li Zanîngeha Katolîk/ Salona Konferansê ya Hewlêrê û Salona Konferansê ya Patrîk Mar Yûsiv 6. a li Manastira Gabriel Denbo ya Anawayê de nîqaş bînin kirin.

PWK: Em Qebûlkirina Serlêdana Diakurdê ya Ji Bo Netewên Yekbûyî Pîroz Dikin!

Em rêvebirên Diakurdê û parêzerên wan ji bo vî pêngava wan a girîng pîroz dikin.

Konfederasyona Kurdên Diasporayê (Diakurd) ji bo dadgehkirina Dewleta Tirkîyeyê û neheqiyên Peymana Lozanê ku li kurdan

hatine kirin, serî li Neteweyên Yekbûyî (NY) da û ev serlêdan hate qebûl kirin.

Li gorî agahdarîyên ku berpirsên Diakurdê belav kirine, Komîteya Mafên Mirovan ya Neteweyên Yekbûyî ji bo prosedura lêkolînê, ev serlêdan qebûl kirîye.

Bi hêvîya ku NY vî mijarê bixe rojeva xwe û ji bo qebûlkirina mafên neteweyî yê miletê Kurd gaveke erênî bavêje.

Em rêvebirên Diakurdê û parêzerên wan ji bo vî pêngava wan a girîng pîroz dikin.

Em weke PWK di qada neteweyî û navneteweyî de, ji bo meşrûkirina mafê kurd û Kurdistanê palpiştê her pêngav û hewildên erênî ne. Bi vî hişmendîyê, em di wê bawerîyê de ne ku divê hemû kurd û kurdistanîyên cîhanê piştigriyê bidin vî hewla Diakurdê.

Hivîdarim, elaqetîya çand û hunerî, wê hemberî Azerbaijanê û Kurdistanê bê damezirandinê

Rehma Xwedê lê bûya Kekê Felaketî û Egîd hertim bîrmedaye.

Hevpeyvîneke tayîbet bona malpera www.NETEWE.COM-ê di gel Wezîrê Rewşenbîrê Kurdistanê birêz kek Felakeddîn Kakêyîra.

- Brêz kek Felakeddîn, we em qebûl kirine, bona wê yekê wera spas dibêjin û bona rojnama "Diplomat"-ê hevpeyvînekî bidine me.

- Kek Felakeddîn rojnama "Diplomat"-ê çawa dibîne? - Hûn ji Azerbaijanê heya Kurdistanê bi xêr hatine, serseran. Bê guman, rojnâme bi sê zimana dê weşandinê ev tiştêkî pîrozê, ez vî xebata we, pîroz dikim. Eva jî xebateke grînge bona nasandina gelê me. Ji hemu gelan dostên gelê hebe, pîroz başe. Usa jî ji azerîya. Eva kareke pîroz mezine hun dikin, buyêrên rojê sê zimana digihînine xandevana

pir muhume. Rewşa Kurdistanê Başûr li Rûsîya, Azerbaijan û welatê der, agahî dê daîn, ev ew gotine wekî, şaxeke me jî li Azerbaijanê heye. Ev jî ji dostaniya wan milletan pêş dê. Hûn dibînin, vîra jî em û milletên turkman wek bira jîyanê dajaon.

Hokumeta Heremê Kurdistanê hemu milletava dixwaze dostanî bike. Kurd, azerî, turkman sedale cî warekî dijîn û hevra qîz dane, qîz standine, bune pizmam, tu kesek nikare goşt neynuk veqetîne. Elaqetîya çandî, siyîsî, bazirganî çêbe ev brayati wê berdeyam bin û şaraza bin. Elaqetî pê çêkirin, azerî bizanibin kultura gelê kurd çawa û çîye. Kurd û Kurdistanî bizanin kultura gelê azerîya çîye. Li Kurdistanê Başûr, zor hurmeta me heye hemu netewîyara, wusa jî turkmananra. Bi kar û xebata birêz Serok Mesud Barzanî, îro zimanê turkmanan û asûrîyan bû zimanê resmî. Wusa jî li wezarata Rewşenbîrî beşek heye bona çanda turkmananra. Payîzê festîfala kultura turkmanan wê resmî bê derbaskirin, li hemu turkmanên Iraqê li vî festîfala muzîk, folklor, erf-edet, hemu çanda wan wê bê numayîş kirin. Ev cara ewlîne meşrûyê Iraqê, bona turkmanan festîvalê derbaskirin. Me dixwast ji Azerbaijanê jî kome rewşenbîr, helbestvan, nivîskar, şanovan

beşdarî festîvalê bibin û dergeheke dostaniyê bê vekirin. -Kek Felakeddîn, çê dibe wekî ji Azerbaijanê şandek rewşenbîr dewetî festîvalê bikin?

-Pîroz fikireke pîrozê, emê Cewdat Nedçar agahdar bikin wekî şandek rewşenbîr jî

Azerbaijanê dewletî bikine festîvalê wê baştirbe. -Kek Felakeddîn, bona kurdên Azerbaijanê çî program û projeyê we heye?

-Piştî sala 1991-a vîra li hêla Kurdistanê azadîk hatîye dest xistin, lê dijwariyê pîroz bûn. Heremê Kurdistanê eva du-sê sale hinek rewşa wî ber bi başiyêva diçe. Niha ji Rûsîya,

Azerbaijan, Corcîya, Kazaxstan, Tacîkistan ulmdar tînin, sêminara dibin, agahî didine xwandevana. Pêwîste wextê konferans, festîval, sêminar hatîne amade kirinê, em çawa ji Suriya, Turkîya, Îran, Avropa gazî rewşenbîra dikin, wusa jî gazî rewşenbîrên kurdên Azerbaijanê bikin. Bila elaqetî çêbe, ji Kurdistanê ronakbîr herine Azerbaijanê, ji Azerbaijanê ronakbîr bêne Kurdistanê. Ev buyêr wekî dest bigire wê pîroz be.

- Kek Felakeddîn, em dereq enfalkirina Barzanîyan û tune kirina 180 hezar gelê kurd agahdarin, wusa jî hemu serhildanên gelê kurdan. Li ser van axan çîqas mirov hatî şehîd kirin û dîsa bê şehîd kirin, dîsa îro Barzanîyan jî, Helebçeyîyan jî hemu ser axên xwe jîyan dike. Lê gelê kurdên sovyete berê, bê kîmya baran, bê

bomba atomê bi medenî û çandî hatî tune kirin, bona van buyera çî dikarin bêjin? -Kurd hemu bêra, bi rewşekî cuda-cuda hatî asimîlye kirin, tune kirin. Eva qedera jîyana gelê kurdane, ji ruyê nezaniyê ev şîpûkana hatîye serê gelên kurd. Îdî dem hatîye, gerek kurdê cîhanê hevdu bigre. -Çî gotînen kek Felakeddîn bona kurdên Azerbaijanê heye? -Cara ewlî zor-zor pîroz xoshalim, hun îro rewşenbîrêkê kurd hatîne, van rojên dijwar hatîne welatê xwe. Pîroz şame, li Azerbaijanê rojnâmekî wusa der diçe, eva karekî pîrozê. Li wê jî girîngtir bila rewşa kurda baştir be, çêtir be. Wekî rojnâme bikine hefteyane, agahî bidine xwandevana eva ronakbîrîye, ev jî bona gelê pêwîste. Wê baştirbe wekî folklor, çand, hunerê kurdî pêş bikeve. Festîvalê bêne amade kirinê. Çand û hunerê gelên kurd bigihînine hemu gelan û netewan. Pêwîste rewşenbîrên

kurdên cîhanêra bikevine elaqetîyê, tekîlyê çê bikin, wekî elaqetîya rewşenbîrên kurdên der û Azerbaijanê bê sazîrin û navbera hevdu elaqetî çê bikin. Hivîdarim elaqetîya çand û hunerî wê hemberî Azerbaijanê û Kurdistanê wê bê damezirandinê

- Bona hevpeyvîne zor-zor supas, timê serkeftî bin.

-Em jî wera zor-zor supas dibêjim û serkeftîne dixwazim.

Amade kir: Tahir Silêman. Xwedan îmtîyaz û sernivîsarê rojnâme "Diplomat"-ê.

Kırgızistan Kürdleri

Sürülenler üzerindeki bu sıkıyönetim uygulaması 1956 yılına, Stalin'in ölümünden sonra iktidarda yaşanan kısmi yumuşama dönemine kadar devam etmiştir. 28 Nisan 1956'da, SSCB parlamentosu kararıyla bu uygulama kaldırılmıştır. "Gulxanim, İskender, Xelil, Nıgar û Memo rêda mirin. Wê paîzê û wê zivistanê qira xelkê hat" ("Gülxanim, İskender, Halil, Nigar ve Memo yolda öldüler. O sonbahar ve kışın katılduk")

Bir Kırgızistan Kürdüne bugününden dününe uzanan tarihi sorduğunuzda anıları ortalama bu sözlerle başlıyor.

Orta Asya'ya sürgününden 60-70 yıl geçse de anılar canlı, acılar taptaze. Sanki her şey dün yaşanmış. Hiçbir şey hafızalardan silinmemiş, kimse unutulmamış. Ne soğuktan donup nefesi kesilenlerin son kelimeleri, ne açlıktan ölenlerin gözlerindeki o tanımsız hüznün...

Kafkasya'daki köylerini, yaylalarını, bahçelerindeki elmanın, eriğin, armudun tadını bile unutmamışlar.

Üç saat içerisinde apar topar belirsizliğe sürgün edilen kurulu köylerin, ağır ellerin anıları nasıl olur sizce? Rengi koyu, sözü titreşimli, bakışı sonsuz, kelimesi "ah"lı, "of"lu. Yüz yıl geçse de unutamazsınız. Kırgızistan'daki sürgün Kürdleri unutamıyor işte.

Sürgünün yabancıları değildi Kafkasya Kürdleri. Yüz yıllardan beri her çeyrek asırda en az bir defa yaşadıkları kaderdi. Ancak bu ayrı bir sürgün olmuştu. Belirsizliklere sürgündü bu. Kimse nereye ve ne için sürüldüğünü bilmiyordu...

Sonuçları da vahim oldu. 1944'un Kasım ayında Gürcistan'dan sürgün edilen yaklaşık 92 bin Kürd, Ahıska Türkü ve Hemşin'in 1948 yılın Haziran'ına kadar 14 bin 894'ü dünyaya veda etmişti, sürülenlerin % 11.8'i yani. Resmi rakamlar böyle diyor. Gerçekte ölenlerin sayısının ne kadar olduğu hiçbir zaman bilinmeyecek. Yumuşak abuhavalı Ağrı vadisinden yük trenlerinde taşınarak Orta Asya bozkırlarının soğuğuna yakalanan Kürdlerin çoğu "ölüp kurtulmayı" arzuluyorlardı zaten. Sürülenlerin yarısından fazlası yoldayken hastalanmıştı. Hiçbir tıbbi hizmet yoktu, günde onlarca insan ölüyordu.

Talas'lı Kürdler.

Bu bölgede 5 bine yakın Kürd yaşıyor.

Bir de ayrılık var. "Ayrılık ölümden beterd" derler ya. Ayrılıktan da beter bir şey var mı? Bunu Kırgızistan'ın Talas yöresindeki yaşlı bir sürgünzedeye sordum.

"Bilinmezlik!" dedi. Tek kelimeyle böyle yanıt verdi. "Bir de ayrıldıklarınızın mezarlarını bir daha ziyaret etme umudunu ebediyen yitirmiş olasın" diye ekledi. Sonra da yüzünün derin kırışları arasında kaybolan gözyaşını silmek için elinin arkasıyla yüzünü sıvazladı. Bildik bir manzara. Bütün anılar da böyle biter sürgün evlerinde.

Kırgızistan Kürdleri arasında 70 yıl içerisinde beş-altı defa sürgün yaşayan ailelerle sık sık karşılaşsınız. Yüzüne yaklaşan, bilinmezliği her şeyden ağır bulan hem sohbetimin ailesi, 20. yy.ın başlarında Azerbaycan'dan Kuzey Kürdistan'a kaçmış, birkaç yıl sonra yeniden Serhed bölgesinden Azerbaycan'a sığınmış, 1918'de Serhed'e dönmüş, 1926'da "Roma Reş"ten kaçarak Ermenistan'a geçmiş, 1937'de Kırgızistan'a sürülmüş, 40'lı yılların sonunda Ermenistan'a geri dönmüş, 1989'da oradan Azerbaycan'a kaçmış, 1990 ortalarında yeniden Orta Asya'ya dönme zorunda kalmış. Ben kendisine "bu bir nesil kaybı, bir beyaz jenositir" dedim. Yaşlı adam anlamadı galiba. "Zulme, gûrê min, zulme!" ("zulümdür, oğlum!") dedi. Ben dıştan, buz gibi bir tanımlama yapmıştım. O ise yaşadığının ismini koymuştu: ZULÜM!

ZULÜM

Şeyh Ramazan Seyidov

"Atlarımın mezarı Kürdistan'da, babam ve annemin ki Azerbaycan'da, iki kardeşim Ermenistan'da gömülmüş, tek kız kardeşimiz sürgün vakti trende öldü, cenazesini askerler aldı götürdü, hangi memleket olduğunu bile bilmiyoruz, oğlum Rusya'da öldü, orada da toprağa verdiler, biz kendimiz de burada Kırgızistan'da. Bu yaşıma kadar kimsenin mezarını ziyaret edemedim. Bu, zulüm değil de nedir?"

Kürdler, 1937'de Nahçıvan ve Ermenistan'dan Kazakistan ve Kırgızistan'a, 1944'de Gürcistan'dan Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'a sürüldüler. Bir de Kafkasya içerisinde yaşanan sürgünler var.

Sürülenler yalnızca Kürdler değildi. Her dört taraftan ideolojik düşmanlarla kuşatılmış genç Sovyetler Birliği, Japonya'dan Avrupa'ya, oradan Ortadoğu'ya dek uzanan sınırlarında güvenlik yaratmak gerekçesiyle sınır boylarında yaşayan, sınırın diğer yakalarında "etnik akrabaları" bulunan halkları "güvenilmez unsurlar" olarak ülkenin içlerine doğru sürme politikasını hâla 20'ci yılda benimsemişti. 20. yılların toz-dumanı içerisinde büyük bir dünya devleti kurmak için çırpınan Moskova, "küçük insanların" acılarına aldırış edecek durumda değildi. İlk olarak Tver kazakları 20'ci yılda sürüldü. 1933'te göçebe Kazaklar, 1935'te Finler, Polonyalılar ve Almanlar sürüldüler. Ardından Kürdler ve diğer halklar...

1937 SÜRGÜNÜ

Sıra Kürdlere 1937'de geldi. 1937 yılı Sovyetler Birliği tarihine aşırı despotluğun, sayısı milyonlarca hesaplanan iç katliamların başlangıcı olarak geçmiştir. SSCB çapında

yüz binlerce aydın, ileri görüşlü insan "halk düşmanı" ismiyle damgalanarak hapse atılmış, Sibiry'a sürgün edilmiş ve kurşuna dizilmiştir. 1937 kasırgasında birçok diğer uluslar gibi Kürdlerin payına toplu biçimde sürgün edilme düşmüştür.

1937 yılının sonbaharında Ermenistan'ın Türkiye'yle sınır boylarında ve Nahçıvan'daki onlarca Kürd yerleşim birimi askeri birliklerce kuşatıldı. Önce tüm erkekler tutuklandı. Kadınlara ve yaşlılara uzun yolculuğa hazırlık yapmak için çok kısa bir zaman verildi. Yol için sadece en acil ihtiyaç eşyalarını alma izni tanındı. Önce cemsellerle kadın, yaşlı ve çocukları, sonra ise gözaltında tutulan erkekleri tren istasyonlarına getirdiler. Birkaç saat sonra yük trenleriyle Orta Asya ve Kazakistan'ın bozkırlarına doğru bir ölüm yolculuğu başladı.

Kürdlerin sürülmesi planı Moskova'nın 7 Temmuz 1937 tarihli bir kararıyla hayata geçti. Bu kararda Ermenistan ve Azerbaycan'ın sınır boylarında yaşayan 1325 Kürd'ün Kazakistan ve Özbekistan'a sürülmesi öngörülmüştü.

Sürgün Kasım ayında gerçekleşti. Kürdler genellikle Kazakistan ve Kırgızistan'a sürüldüler. Kazakistan arşivlerinde korunan 9 Kasım 1938 tarihli bir belgeye göre 1937 yılının son baharında Kafkasya'dan bu ülkeye 1121 Kürd ve Ermeni ailesi göçertilmişti.

Ancak elde olan bölük pörçük belgelerden 1937 yılında kaç Kürdün sürüldüğünü net bir biçimde öğrenmek mümkün değildir. Sürgün Kürdleri bu rakamı binlerle, on binlerle ifade ediyorlar.

Yoldaki işkencenin dışında, sürgünün ilk yıllarında sürgün bölgelerindeki sert doğa koşullarına uyum sağlamakta zorlanan, aç susuz, üstelik üzerlerinde "siyasi sürgün" yafatası olan Kürdlerin neler çektiğini dinlemek ve anlatmak hiçte kolay değildir...

Kafkasya'dan Kırgızistan, Özbekistan ve Kazakistan'a ikinci Kürd sürgünü 1944'de gerçekleşir. Yine Kasım ayında, sonbaharda. Yolda ve ıssız bozkırlarda yüzleştikleri, soğuk, açlık ve ölüm oluyor.

1944 sürgününün senaryosu 1937'dekininki aynısı ama koşullar bu sefer daha ağırdır. Gene gecenin geç saatlerinde askerler aniden Kürd köylerini kuşatır. Toparlanmaları için üç saat zaman tanınır. Her aileye yalnız 1000 kg. ağırlığında eşya götürmek izni verilir. Bu sefer çok fazla erkeği tutuklamak icap etmiyor. Zaten erkeklerin yarısından fazlası savaş cephelerinde Alman faşizmine karşı çarpışmaktadır. Erkekler faşizme karşı ölüm-dirim mücadelesi verirken, aileleri Orta Asya bozkırlarına soğuk, açlık ve ölümün kucağına atılıyor...

Ardı var

Serokwezîr Mesrûr Barzanî pêşwazî li Wezîrê Bazirganiyê yê Iraqê kir

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro 5ê Îlonê pêşwazî li Wezîrê Bazir-

ganiyê yê Federal Esîr Dawûd El-Xirêrî kir.

Di hevdîtînê de, tekezî li ser pêşxistina hevkarîyên di navbera sazîyên Herêma Kurdistanê û hikûmeta federal de hat kirin.

Her du alî hevneîn bûn li ser pêwîstiya hevahengiya di navbera her du hikûmetan de, bi taybetî di warê bazirganî û geşepêdana aborî de, bi berçavgirtin û rêzgirtina li qewareya destûrî ya Herêma Kurdistanê.

Herwiha amaje bi pêwîstiya pêşkêşkirina hêsankariyan ji bo sektora taybet hate kirin, ji bo roleke aktîv di avedankirin û pêşxistina bine-saziya aborî de bilîze.

Amadekariyên pêkanîna civîna Encûmena Aborî ya Wezarî ya Iraqê, mijareke din a hevdîtînê bû, ku biryar e van rojan li Hewlêrê bi mebesta çareserkirina pirsgerêk û arîşeyên hilawîstî yên her du alîyan were lidarxistin.

Bombebaranên Tirkîyê li Silêmaniyê bi alîkariya dezgeheke ewlekariya YNKê pêk tên

Tirkîye bombebaranên xwe yên li Silêmaniyê tundtir dike û pispör jî dibêjin, ew teqîn bi

alîkariya dezgeheke ewlehiyê ya YNKê birêve diçe, bi taybet di mijara destnîşankirina cih û tevgera armancan de.

Demeke bi awayekî rojane, dron li sînorê Silêmaniyê bombebaran û êrîşan li ser baregah û otomobîl û kesên cuda cuda encam didin ku di bombebaranên dawî de bavek û 2 kurên wî jiyana xwe ji dest dan.

Eve jî gumana wê li gel pispör û çavdêran avadîke ku ew êrîşane bi alîkarî û hemahengiya dezgayekî ewlekariyê a YNKê birêve diçe. Îro 05.09.2024 jî, dronekî li navçeya Zelan ya ser bi bajarokê Çwarta li bakurê Silêmaniyê, wesayîtek kir armanc û di encamê de 3 kesen canê xwe ji dest dan, lê agahiyên zêdetir hîn nehatine destxistin.

Di vê derbarê de çavdêr siyasî Dilşad Celal Kamil, ji BasNewsê re axivî û got, "Serokê berê yê Partiya Çareserîya Demokratîk PÇDKê Dr. Fayeq Gulpî ragehandîye ku ji xalên kontrolê yên YNKê agahî ji Tirkîyê re tên dayîn û ew jî karwanê otomobîlên PKKê bombebaran dikin. Em di wê baweriyê de ne ku YNK li dijî PKKê zanyariyên temam dide MÎTa Tirkîyê, vê yekê jî PKKê aciz kiriye, ji ber ku YNK ji aliyekî ve xwe wek piştevanê PKKê nîşan dide û zanyariyan li dijî PKKê dide Tirkîyê."

Ew çavdêr dipirse: "Tirkîye çawa bi hûrî dizane ku tevgera PKKê li wî sînorî çawaye eger bi hevkarîya YNKê nebe? Beşek ji wan kesên ku dibin armanc, yekser hêzên leşkerî yên YNKê diçin ser wan û wesayît û kesen dibin cihên cuda, gelo ev cihê gumane nîne?"

Balyozê Tirkîyeyê ji Serok Barzanî re got: Kujerên Hekîm Luqman dê bîn cezakirin

Serok Mesûd Barzanî îro li Hewlêrê Balyozê Tirkîyeyê yê nû yê Bexdayê Anil Bora Înan û şanda pê re pêşwazî kir.

Balyozê Tirkîyeyê yê Bexdayê Anil Bora Înan ragihand ku kujerên Hekîm Luqmanê Dihokê yê li Stenbolê hatiye kuştin, dê cezayên pêwîst wergirin.

Serok Mesûd Barzanî îro li Hewlêrê Balyozê Tirkîyeyê yê nû yê Bexdayê Anil Bora Înan û şanda pê re pêşwazî kir.

Li gorî Ofîsa Serok Barzanî, Balyozê Tirkîyeyê yê nû yê Bexdayê kêfxweşiya xwe nîşan da ku wekî balyoz li Iraqê dest bi kar kiriye. Di hevdîtînê de rewşa siyasî ya Iraqê û herêmê de hatin gotûbêj kirin.

Anil Bora Înan daxwaza welatê xwe ya ji bo berfirekirina pêwendiyên li gel Iraqê û Herêma Kurdistanê bi taybetî di warê aborî,

bazirganî û hevahengiya di navbera her du alîyan de tekez kir.

Li gorî daxuyaniyê Anil Bora Înan behsa kuştina karsazê ji Dihokê Hekîm Luqman kir û wî serxweşî û hevxiyê xwe gihand Serok Barzanî û xizmên Hekîm Luqman.

Anil Bora Înan got ku aliyên pêwendîdar ên Tirkîyeyê li ser bûyerê lêkolîn kiriye û tedbîrên qanûnî

hatin girtin.

Balyozê Tirkîyeyê yê Bexdayê her wiha teqez kir ku kujerên Hekîm Luqmanê cezayên pêwîst wergirin.

Li aliyê din ve, Serok Barzanî hêviya serkeftinê ji Balyozê nû yê Tirkîyeyê yê Bexdayê re xwest û tekezî li ser pêşxistina pêwendî û hevahengiya di navbera Herêma Kurdistanê û Tirkîyeyê de kir.

PZK: Sed sal e ku zarokên Kurdan mafê perwerdehiyê bi Zimanê Kurdî bi dest nexistine

Platforma Zimanê Kurdî daxuyaniyek da derbarê hebûn û nebûna dersên kurdî da.

Platforma Zimanê Kurdî daxuyaniyek da derbarê hebûn û nebûna dersên kurdî da.

Temamîya daxuyaniyê wiha ye.

Di 9ê meha Îlonê de serdema perwerdehiyê ya salên 2024-2025'an li Tirkîyê û Bakurê Kurdistanê destpêdike. Ji bona zarokên Kurdan ev rojekê him dilşabûnê ye û him jî rojê xemgîniyê ye. Ji ber ku vîsalê jî wê zarokên Kurdan li Bakurê Kurdistanê bi Zimanê Kurdî perwerde nebin. Wê zarokên me dîsa bi pêvajokî dijwar ya asimilasyonê ve rûberû bibin. Ev jî bi rastî zulm e, zor e, bûyereke nemirovî ye û di tu ol û bahwerîyan de jî nayê qebulkirin. Ev helwest hanê ne li gorî maf û dêrûniya zarokan e û ne jî li gorî rastîyên pedagojîk in.

Ev zêdeyî sed salîye ku zarokên Kurdan mafê perwerdehiyê bi Zimanê Kurdî bi dest nexistine. Siyaseta fermî li Tirkîyê hergav astengan derdixîne pêşberî mafê perwerdehiyê bi Zimanê Kurdî, Mahna bi dûv mahnan de formulê dikin û gotinên pûç û vala pêşkêşî Kurdan dikin. Eşkereye ku di dibistanan de Zimanê Tirkî li ser zarokên Kurdan bi rêbazên parzûnandî tên ferzkirin. Lê vîsalîyê kerr jî dibihîzin û kor jî dibînin. Reformên biçûk ku heta niha di warê ziman de hebûn jî bi hicetên vala tên asteng kirin. Siyaseta fermî di pîrsa Zimanê Kurdî de eşkereye ku dirûtiyê dike. Di vî mijarê de hergav ji hela dewletê ve dudilîbûn derketiyê holê.

Komara Tirkîyê di pîrsa mafê Zimanê Kurdî de heta niha tu gavên mayînde û bîngêhî ne avêtine, ew tenê roja xwe derbas dikin û di pîrsa Zimanê Kurdî de jî qurtiyên vala dikin. Ji xwe di van rojên dawî de êrîşeke li derveyî aqil û pîvanan li ser kultur, ziman û nasname Kurdan

destpêkirîye. Ji avabûna Komara Tirkîyê û heta niha jî -ku ev zêdeyî sed sal in di serê derbasbûyê- yek

e! Di heman demê de Zimanê Kurdî nîşaneyê hebûn û statûya gelê Kurd jî. Heta ku daxwazên gelê

avanîyeke jî ji bona ku xizmeta Zimanê Kurdî bike nehatiyê saz kirin. Dewleta Tirkîyê zimanê Kurdî heta niha tune hesibandîye. Sazîyên ku xebata Zimanê Kurdî dikirin jî, deriyên wan hatine morkirin. Bi sedan komele û sazîyên ziman hatin qedexekirin. Ev helwesta hanê bi nîrxên demokrasîyê, hiqûqê û wekhevîyê re tucaran li hevdu nakin.

Ji bona ku astengî û qedexeyên li pêşberî mafê perwerdehiya bi Zimanê Kurdî ji holê rabin, PZK daxwaz dike;

-Bila di Qanûna Bîngêhî de bi zelalî mafê perwerdehiyê bi Zimanê Kurdî were pejrandin.

-Bila Peymana Neteweyên Yekbûyî ya Mafê Zarokan bi hemû xalên xwe ve were sêpandin.

-Bila bi rêbazên fermî Sazîya Zimanê Kurdî were damezrandin.

Platforma Zimanê Kurdî ku ji neh partiyên siyasî pêk te, bi yek dengî dibêje; divê înkâr û asimilasyonê li beramberî nasname Kurdan bi dawî bibe. Gelekî zelale ku mafê Zimanê Kurdî mifteya azadî û wekhevîya gelê Kurd e. PZK dibêje; Mafê Zimanê Kurdî xeta me ya sor

Kurd ji pêşdibistanan heta zanîngêhan pêk neyên û Zimanê Kurdî nebe "Zimanê Fermî û Zimanê Perwerdehiyê", wê têkoşîna gelê Kurd ji bona mafê ziman her berdewam be. Em Kurd bi hevdu re bang dikin; *Zimanê me rûmeta me ye! *Zimanê me hebûna me ye!

Em bi bahwerî û dîristî dibêjin, li welatê me jî divê gelê me, parlamenter, şaredar, rewşenbîr, nivîskar, rojnamevan, bazirgan, serokên sazîyên sîvil û partiyên siyasî bi Kurdî biaxivin. Yan na di pîrsa Zimanê Kurdî de bahwerî pêk nayê. Heke em bi Kurdî neaxivin, bi Kurdî ne nivîsîn wê di pîrsa ziman de amintîya navxweyî bi berfirehî ava nabe. Di pîrsa ziman de bi helwesta dudilîbûnê re wê hergav dudilîbûnê derbîkeve holê. Ji ber wîlo jî emê di hemû qadên jiyane de bi bahwerî bibêjin; *Bi Kurdî biaxivin! *Bi Kurdî bixwînin! *Bi Kurdî binivîsîn! *Bi Kurdî bifikirin! *Bi Kurdî bijîn! Emê bi şanazî jî bi hevdu re dubare bêjin; Em Kurd in, Zimanê me Kurdîyê û welatê me jî Kurdistan e!

6'ê Îlonê 2024 Amed. PLATFORMA ZIMANÊ KURDÎ.

Serok Barzanî pêşwaziya şandekê bilind a HudaParê kir

Serok Mesûd Barzanî duh 03.09.2024, li Pîrmamê pêşwaziya şandekê bilind a HudaParê bi serokatiya Serokê Giştî yê HudaParê Zekerîya Yapiçioğlu kir.

Serok Barzanî pêşwaziya şandekê bilind a HudaParê dike û bi Serokê Giştî yê HudaParê re danû-

standinan li ser rewşa siyasî ya deverê û dawî pêşhatên wê dike, Herwaha ronahiyê berdide ser xebata sivil ji bo xizmetkirina gelên Tirkîyê û peywendiyên navbera Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) û HudaParê.

Di wê civînê de rewşa siyasî ya

deverê û dawî, hatin nirxandin, Herwaha ronahî berdaye ser xebata sivil ji bo xizmetkirina gelên Tirkîyê û peywendiyên navbera PDK û HudaParê û tekez li ser pêşxistina wan peywendiyên hat kirin.

Her di wê hevdiînê de, Serokê Giştî yê HudaParê rêz ji bo Serok Barzanî di pêşxistina doza gelê Kurd de hebû û dilxweşiya xwe ji bo hebûna hevahengî û peywendiyên navbera HudaPar û Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) diyar kir. Di pareke din a wê hevdiînê de, zêdebarî amajedana bi dîroka xebata gelê Kurdistanê, Serok Barzanî ji şanda mêvan re ragehand ku, baştirîn rê ji bo çareserîya pîrsa Kurdistanê şêwazê hevîmkerin û hevqebûlkerin û diyalog û çareserîya aştiyane ye.

Mesrûr Barzanî: Hikûmet pabend e bi parastin û pêşxistina pêkvejiyanê di navbera ol û çandên cuda de

Bi amadebûna Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî, yekemîn sempozyûma

Suryanî ya li welat îro 5ê Îlonê li Hewlêrê dest pê kir. Serokwezîr Mesrûr Barzanî di merasîma vekirina sempozyûmê de gotarek pêşkêş kir, tê de bixêrhatina hemû mêvanên sempozyûmê û got: "Hewlêr paytexta pêkvejiyanê ol û çandên cuda ye." Serokwezîr Mesrûr Barzanî hêvî xwest ku ew gotubêj û lêkolînên ku di sempozyûmê de bîn pêşkêşkirin, bibin sedema zêdetir pêşdebirîna çanda Suryanî û di xizameta bihêzkirina giyanê pêkvejiyanê aştiyane ya pêkhatiyên cuda yên olî û etnîkî li Herêma Kurdistanê de bin.

Herwiha got: "Di dirêjahiya dîrokê de, Kurdistan her tim bûye warê netew, ol û mezhebên cuda. Gelek şaristanyên cuda yên weke şaristanyên Sumerî, Akadî, Asûrî û Suryanî û gelek şaristanyên din li ser xaka Kurdistanê derketine û pêş ketine." Serokwezîr Mesrûr Barzanî da zanîn: "Li devera Barzan, di heman demê de mizgeft, dêr û kenîseyên cuda li tenîşt hev in. Bawermendên van ol û çandên cuda bi hev re dijîn û cudahiyên hev qebûl dikin."

Got jî: "Dema êrîş li ser Herêma Kurdistanê dihatin kirin, ti cudahî di navbera ol û çandên cuda de tune bû û hemûyan bi yek çavî li me dinêrîn. Divê em jî wek bira li hember hemû dijwarî û nexweşiyên bibin yek."

Amaje bi wê jî kir: "Piştî Raperîna Adara 1991ê, hîlbijartinên parlamentoyê û damezirandina Hikûmeta Herêma Kurdistanê û heta îro, pêkhatiyên Kurdistanê roleke berçav di jiyana siyasî, çandî û civakî ya Kurdistanê de lîstine."

Serokwezîrê Mesrûr Barzanî got: Hikûmeta Herêma Kurdistanê pabend e bi parastin û pêşxistina pêkvejiyanê hevbeş ku yek ji taybetmendiyên Herêma Kurdistanê ye, em bi serbilindî berevanî û parastina vê çanda ciwan dikin û emê rûbirûyê her cure hizra tundrew û cudakariyê bibin." Amaje bi wê kir: "Di van demên dawî de hewl hat dayîn ku mafên pêkhatiyên Herêma Kurdistanê ji aliyê hin hêzên navxweyî û sazîyên federal ve bîn bînpêkirin, me bi hemû hêza xwe rûbirûyê van hewldan û planan bû û di dawiyê de hinek mafan ji dest hatine standin, hatin veqerandin. Di xula bê ya Parlamentoya Kurdistanê de, em hêvîdar in ku maf û nûneratiya pêkhatiyên Kurdistanê di warên parlemantî û îdarî yên Herêma de bi awayekî hêjatir bîn çespendin."

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê got: "Hêvîdar im ku em bi hev re kar bikin, ji bo zêdetir geşkirin û xurtkirina giyanê pêkvejiyanê, çespanîna aşî, tebayî, prensîbên demokratîk, hevduqebûlkerin û rêzgirtina ji nîrxên pîroz re, ku welatê me zêdetir pêşde bibe û qewareya destûrî ya Herêma Kurdistanê biparêze."

Mesrûr Barzanî di dawiya gotara xwe de jî got: "Careke din destxweşiyê li we dikim ji ber lîdarxistina van konferansan û em soz didin ku wek her tim, em girîngiyê bidin ziman û çanda Suryanî û kultur û çanda hemû pêkhatiyên Kurdistanê. Gelek spas ji bo amadebûna we, bila hûn şad û serketî bin û welatê me jî her awedan be."

Çavkaniyek ji ofîsa Mela Bextiyar: Me nehişt hêza komando ya YNKê mêvanxaneyê me dagir bike

Çavkaniyekî li ofîsa Mela Bextiyar aşkera kir, hewl-daneke hêzên komando yên YNKê ji bo dest bi serdagirtina mêvanxaneyê Mela Bextiyar a li Xaneqînê hatiye şikandin û naha hêzên ser bi Mela Bextiyar ketine rewşa amadebaşiyê.

Çavkaniyekî ji ofîsa Mela Bextiyar ji BasNewsê re ragehand, îro 05.09.2024ê hêza komando ya YNKê çûn ser mêvanxaneyê Mela Bextiyar a li Xaneqînê û xwestin kontrol bikin, di wê demê de jî hêzeke parêzvan ên ser bi Mela Bextiyar li wê derê bûn û nehiştin û piştê Mela Bextiyar ji rewşê hate agahdar kirin.

Heman çavkaniyê diyar kir hemû hêzên ser bi Mela Bextiyar ketine rewşa amadebaşiyê û beşek ji wan naha li pêş "Binkeyê Rewşenbîrî ya Çavdêr" in ku binkeyekî ser bi Mela Bextiyarê û amadene ji bo her egerekî.

Ji aliyê xwe ve rojnamevan li Silêmaniyê Beşdar Bazyanî jî di tora xwe ya civakî facebookê de ragehand, şeva borî hêzeke komandoyên YNKê plana wan

hebû bavêjin ser mal, binke û mêvanxaneyê Mela Bextiyar a li Xaneqînê û dagirbikin.

Li gor gotina heman rojnamevanî Mela Bextiyar gelek aciz bûye û gefa helwêstê tund xwariye û heta cuda kirina baskekî ji YNKê jî. Dawiyê de jî got: "Destwerdan li bûyerê hatiye kirin û hêza komando hatiye rawestandî."

Şingalî dixwazin veqerandin ser cih û warên xwe lê nikarin

Jiyana koçberên Şingalê yên li de mane, eger tîmeke taybet ava kampan ku li benda asayîbûna bibûya, dikarîbû beşek ji wan

rewşa bajarê xwe û vegera wan bo malên xwe ne, gihîştîye asteke wisa ku êdî hêviya wan a veqerî nemaye, ji ber vê yekê, ew mayîna li kampan, ji vegera bo bajarekî wêrankirî ku bûye leşkergeh, ewletir dibînin.

Koçberê Şingalî Şakir Heyalî ji K24ê re got: "Jiyana koçberan li kamp û bajarên di zehmetiyê de ye. Ji aliyekî din ve, beşek ji keç û jinên Şingalê di bin destê DAIŞê

keçên Êzidî ji destê DAIŞê rizgar bibûna. Koçberên di kampan de zêde guh bi wan nayê dayîn, divê hikûmeta Iraqê zêdetir û baştir xema koçberên Şingalê bixwe."

Jiyan û çarenivîsa koçberan, bûye mijareke germ a konferanseke hevbeş a Hikûmeta Herêma Kurdistanê, Wezareta Koç û Koçberan a Iraqê û şandekê Rêxistina Navdewletî ya Koçberan (IOM) li Iraq û Kurdistanê. Di

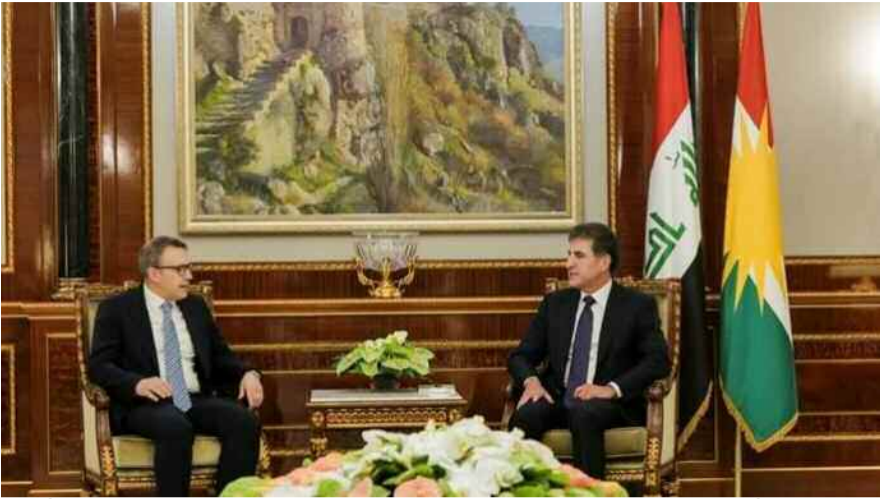
gotûbêjan de bal hat kişandin ser dayîna alîkariyên zêdetir û şayeste ji bo koçberan.

Rêvebirê Şaxa IOM'ê ya Iraq û Herêma Kurdistanê George Gikauri got: "Em bêguman dixebitin ku aramî li herêmê vegere û koçber veqerandin malên xwe. Ji ber ku pêwîstiya wan bi aramî û xizmetguzariyên baştir heye, heta niha hikûmeta Herêma Kurdistanê bi sîngeke berfireh û helwesteke mirovî alîkariya wan dike."

Rêveberê Zanyarî û Pêwendiyên yê Navenda Hevbeş a Krîzê ya Wezareta Navxwe jî Elî Seîd got, kampên koçberan bi awayekî rasthatinî nayên girtin, kamp dê berdewam bin. Ev jî bû sedema betalkirina biryara Wezareta Koç û Koçberan a Iraqê ya girtina kampan di 30ê Tîrmehê de.

Hikûmeta Herêma Kurdistanê ev 10 sal in ji bo çareserkerina pîrsgirêkên xelkê û koçberên Şingalê û vegera bo warên xwe, hevahengî ligel hikûmeta Iraqê û Neteweyên Yekbûyî kiriye.

Nêçîrvan Barzanî piştevaniya Herêma Kurdistanê ji bo Balyozê Tirkîyeyê tekez dike

Serokê Herêma Kurdistanê piştigirîya Herêma Kurdistanê ji bo Balyozê nû yê Tirkîyeyê li Îraqê di erkê wî yê nû de tekez kir.

Li dû ragehandina Serokatiya Herêma Kurdistanê, Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî îro (Sêşem, 03.09.2024) di

hevdiînekê de bi Balyozê nû yê Tirkîyeyê li Îraqê Anil Bora re tevî bixêrhatinê, daxwaza serkeftinê di erkê wî yê nû de jî re xwast û hemî piştigirîya Herêma Kurdistanê ji bo biserxistina erkê wî diyar kir. Balyozê nû yê Tirkîyeyê li Îraqê Anil Bora ji aliyê xwe ve dilxweşiya xwe ji bo destpêkirina karî wekî balyozê welatê xwe li Îraqê diyar kir, herwesa hez û amadehiya Tirkîyeyê ji bo berdwamkirina peywendiyên xwe bi Îraq û Herêma Kurdistanê re di hemî waran de tekez kir.

Rewşa navxwe ya Îraq û Herêma Kurdistanê û dawî pêşatên deverê bi awayekî giştî jî mijarên tewerekê din ê wê hevdiîtinê bûn.

Bi amadebûna Serokwezîr Mesrûr Barzanî Pêşangeha HITEX 2024 tê vekirin

Bi amadebûna Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî, 5emîn Pêşangeha

Navdewletî ya Teknolojiyê ya Hewlêrê (HITEX 2024) tê vekirin.

Bi amadebûna Serokwezîr Mesrûr Barzanî, îro 3ê Îlonê, 5emîn Pêşangeha Navdewletî ya Teknolojiyê ya Hewlêrê (HITEX 2024) bi sponseriya medyayî ya Kurdistan24 dest pê dike.

Bi amadebûna kompanya, çendîn berpirsên pilebilind ên hikûmeta Herêma Kurdistanê, hikûmeta navendî û çendîn konsulên welatan, 5emîn Pêşangeha Navdewletî ya Teknolojiyê ya Hewlêrê îro dest pê dike û çar rojan berdewam dibe. Pêşangeha Navdewletî ya Teknolojiyê ya Hewlêrê (HITEX), mezintirîn pêşangeh û konferansa salane ya li Iraqê ye. Herwiha dehemin pêşangeha herî mezin a li Rohhilata Navîn e û bi hevahengiya Hikûmeta Herêma Kurdistanê tê lidarxistin. Rêveberê pêşangehê Ferheng Bira-dostî ji ajansa K24ê re got: "Îsal zêdetirî 150 kompaniyên ji 21 welatan dê beşdarî pêşangehê bibin. Em pêşbînî dikin ku zêdetirî 50 hezar kes serdana pêşangeha me bikin."

Biradostî got: "Hitex ji bo karsazan rêyek nû ye ku bi pêşandana berhem û karûbarên xwe yên herî dawî. Bi sedan kompaniyayên teknolojiyê yên heremî û navneteweyî li Hitexê berhemên xwe yên herî dawî nîşan didin."

Herwiha got: "Hitex rê dide beşdaran ku danûstendin û hevkarîyên karsaziya navxweyî û navneteweyî biafirînin. Di rojên Hitex de, beşdar bi kiryarên xwe re têkel dibin û têkiliyên rasterast di navbera rêveber û kiryanan de çêdibin."

Li gor Bradostî ev pêşangeh dê sektora geştîyariyê li Hewlêrê vejîne ku di çar rojên pêşangehê de, her sal bi hezaran geştîyar ji başûrê Iraqê û heremê serdana Hewlêrê dikin. Rêveberê pêşangehê got jî, li her çar rojên pêşangehê, Konferans Hitexê, 7 panel, 3 semîner û 2 workşopên tê lidarxistin. Her rojê dê behsa mijarek taybet bike, wek teknolojiya çandiniyê, jîriya çêkirî, teknolojiya darayî û karsaziya teknolojiyê.

Rayedarên pilebilind ên Iraq û Herêma Kurdistanê dê bicivin

Encûmena Wezîrên Karûbarên Aborî yên Iraqê û Hikûmeta Herêma Kurdistanê dê roja Yekşemê li

Hewlêrê bicivin.

Şandeke Iraqî bi serokatiya Cîgirê Serokwezîrê Iraqê Fuad Husên li Hewlêra paytext bi rayedarên hikûmeta Herêma Kurdistanê re hevdiînekê pêkanî. Di şanda Serokwezîrê Iraqê de Cîgirê Serokwezîr û Wezîrê Plandanîyê Muhammed Elî Temîm, Wezîrê Darayî Teyif Samî, Wezîrê Bazirganiyê Esîr Dawid Selman, Wezîrê Kar û Karûbarên Civakî Ahmet Casim Sabîr, Sekreterê Giştî yê Serokwezîrê Iraqê Hamid Nayim, Serokê Banka Navendî ya Iraqê Alî Allaq û gelek berpirs beşdar bûn.

Di civînê de mijarên darayî û siyasî yên navbera Hewlêr û Bexdayê hatin gotûbêj kirin.

Neteweyên Yekbûyî serlêdana Diakurdê ya ji bo Peymana Lozanê qebûl kir

Hewlên Konfederasyona Kurdên Diasporayê (Diakurd) yên ji bo dadgehkirina Tirkîyeyê û neheqiyên ku di Peymana Lozanê de li Kurdan hatine kirin derbasî qada navneteweyî dibin.

Parêzerên Diakurd Hişyar Ozalp û Ridvan Dalmîş 2yê Gulana 2023yan ji bo mafê diyarkirina çarenivîsa xwe yê Kurdan ê ku di Peymana Lozanê de hatiye paşguhkirin, were pêkanîn, serî li Kabîneya Serokkomariya Tirkîyeyê dabû.

Diakurdê bi vî awayî pêvajoyeke hiqûqî dabû destpêkirin.

Parêzerên Diakurdê, ji ber ku di dema yasayî de ti bersiv nehat dayîn, mijar bir Dadgeha Bilind a Tirkîyeyê.

Parêzerên Diakurdê, bi daxwaza betalkirina Peymana Lozanê û daxwaza "mafê xwe birêvebirina neteweya Kurd" serî li Dadgeha Bilind a Tirkîyeyê da.

Parêzerê Diakurdê Hişyar Ozalp derbarê vê mijarê ji ajansa Rûdawê re axivî.

Hişyar Ozalp wiha got: "Dadgeha 6emîn a Îdarî ya Enqereyê diyar kir ku mafê Kurdan ê diyarkirina çarenivîsa xwe li dijî hebûna dewleta unîter û çar xalên ewil ên destûra bingehîn e.

Dadgehê her wiha diyar kir ku di nav sînorên Komara Tirkîyeyê de, ti otorîteya giştî ya ku karibe vî mafê Kurdan binirxîne nîne.

Me îtirazî vê biryarê kir. Dadgeha 10emîn a Îdarî ya Herêma Enqereyê jî biryara dadgeha îdarî rewşa dît û daxwaza me red kir.

Bi vî awayî rêyên hiqûqî yên navxweyî qediyên û biryara teqez hat dayîn"

Ozalp da zanîn ku wan piştî ku ji rêyên navxweyî encam wergirt serî li Komîteya Mafên Mirovan a Neteweyên Yekbûyî da û wiha domand: "Me di serlêdana xwe de diyar kir ku her çi qasî heyeta Tirk di Peymana Lozanê de soz dabû ku Kurd jî wekî Tirkan bibin xwediyê heman mafan û bi hev re Tirkîyeyê îdare bikin jî piştî avakirina Komarê ev soz nehat bicihanîn.

Me îdia kir ku Kurd di pêvajoyên biryardayîne de cih nagirin û mafên wan ên kolektîv nayên naskirin û bi politîkayên asîmilasyon û tune kirinê re rû bi rû man."

"Bakurê Kurdistanê bi pêvajoyeke îdarî ya asayî nehat birêvebirin"

Ozalp eşkere kir ku wan di serlêdana xwe ya li Komîteya Mafên Mirovan a Neteweyên Yekbûyî de gotiye ku Tirkîyeyê xala 5emîn a Peymana Mafên Sivîl û Siyasî bin pê kiriye û wiha dewam kir: "Her wiha me diyar kir ku ji salên destpêkê yên Komara Tirkîyeyê ve Bakurê Kurdistanê bi rêbazên îdarî yên awarte tê birêvebirin.

Di nav van pêvajoyên birêvebirîya

awarte de çavdêriya giştî, yasaya leşkerî û pratîkên rewşa awarte û tayînkir-

inên qeyûman ên îro jî hene.

Bakurê Kurdistanê bi pêvajoyên îdarî yên normal nehatiye birêvebirin.

Em li dijî biryarên dadgehên Tirkîyeyê derketin ku mafên Kurdan li dijî çar madeyên ewil ên destûra bingehîn û hebûna dewleta unîter qebûl dike.

Hiqûq û peymanên navneteweyî garantî kirine ku mafên miletekî bi mafên serwerî yên dewleteke din nayê sîno darkirin û mafên neteweyî yên Kurdan jî nayên binpêkirin.

Lewma ev helwesta Komara Tirkîyeyê li dijî hiqûqa navneteweyî ye.

"Me diyar kir ku hebûna Kurdan nayê qebûl kirin"

Ji ber ku Komara Tirkîyeyê mafê Kurdanê di diyarkirina çarenivîsa xwe ya navxweyî nas nake, êdî neçar bûye ku Kurd mafê çarenivîsa xwe ya derve, yanî mafê veqetandinê bi kar bîne.

Me diyar kir ku ji ber ku mafê Kurdan di birêvebirina çavkaniyên xwe yên aborî, bikaranîna mafên ziman û çandî de nayê naskirin, ji ber vê yekê mafê cudabûnê êdî bûye pêwîstiyek.

Me di serlêdana xwe ya li Komîteya Mafên Mirovan a Neteweyên Yekbûyî de îdia kir ku Tirkîyeyê xala 5emîn a Peymana Navneteweyî ya Mafên Sivîl û Siyasî bin pê kiriye.

Me bal kişand ser 5 xalên Peymana Navneteweyî ya Mafên Medenî û Siyasî wekî:

Xala 1ê derbarê mafê çarenivîsê ye, Xala 2yan têkildarî pêkanîna peymanê di hiqûqa navxweyî de ye, Xala 25an derbarê mafên demokratîk e, Xala 26an li ser wekhevîya li pêşberî qanûnê û qedexekirina cihêkariyê ye, Xala 27an têkildarî mafên pêkhatayan e.

Li ser van xalan me da zanîn ku li gorî Xala 66emîn a Destûra Bingehîn a Komara Tirkîyeyê ji ber ku her kes Tirk tê hesabandin hebûna Kurdan nayê qebûl kirin.

Me diyar kir ku nêzîkatiya pergala

serwerîya Tirk a ku hebûna Kurdan înkâr dike li dijî ruhê peymanê ye."

"Em li bendê ne ku mafê Kurd ên dewletbûnê nas bikin"

Ozalp diyar kir ku Komîteya Mafên Mirovan a Neteweyên Yekbûyî bi hejmara kodê serlêdana wan qebûl kiriye û wiha pê de çû:

"Têkildarî pêvajoya paşerojê serlêdana me hat qebûl kirin lê belê ev nayê wê wateyê ku daxwazên me tên qebûl kirin.

Li gorî prosedurê, serlêdana me ji bo vekoîlînê hat qebûl kirin û hejmara jê re hat dayîn.

Îdiayên me dê di vê qonaxê de ji Komara Tirkîyeyê re bên şandin û îfadeyên wan bî wergirtin. Piştî komîsyonê dê biryarê bide.

"Em hêvî dikin ku Neteweyên Yekbûyî derbarê Kurdan tesbîtin xwe bike"

Em li bendê ne ku Komîteya Mafên Mirovan a Neteweyên Yekbûyî mafê çarenivîsê û dewletbûna Kurdan nas bike.

Ev mijareke li derveyî desthilata komîteyê ye.

Lê em li bendê ne ku ev sazî nixandineke hiqûqî bike û diyar bike ku di dîrokê de neheqî li Kurdan hatiye kirin, mafê çarenivîsê heye lê nehatiye bicîhkirin û ji bo pêşîgirtina li naskirina mafên kolektîv ên Kurdan hin tedbiran wergire. Hêviya me ya sereke ev e.

Cara yekem e Kurd bi daxwazên wiha serî li saziyê Neteweyên Yekbûyî didin.

Em li bendê ne ku ev saziya dadwerî ya girêdayî Neteweyên Yekbûyî derbarê Kurdan de tesbîtin girîng bike. Ev rewşeke gelekî girîng e."

Parêzer Ridvan Dalmîş jî 13ê Tebaxa 2023yan gotibû:

"Her çend navê vê peymanê aşî be jî ji bo me Kurdan tenê mirin û eş anîne.

Armanca Lozanê ew bû ku Kurd heta hetayê mafê diyarkirina çarenivîsa xwe ji dest bidin.

Her wiha xwestiyê bi asîmîlekirina

Serokwezîr Mesrûr Barzanî Zanîngeha Navdewletî ya Brîtanyayê li Hewlêrê vedike

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro 7ê Îlonê Zanîngeha Navdewletî ya Brîtanyayê li

Hewlêrê vedike. Di dema danîna kevîrê bingehîn ê Zanîngeha Navdewletî ya Brîtanyayê di sala 2022an de, Serokwezîr Mesrûr Barzanî gotibû, Hikûmeta Herêma Kurdistanê pêşxistina sektora zanistî, kiriye beşek ji karên xwe yê pêşîne.

Herwiha got: "Ev zanîngeh wek şaxek ji zanîngeha Londonê ye, ku zanîngehek bi navûdeng a navdewletî ye, hêvîdar im zêdetir xizmeta perwerde û zanistê li Herêma Kurdistanê bike."

Hewldana Edeletê ya li Dijî Tecrîdê: Em Tirkîyeyê vedîxwînin edaletê

Hewldana Edeletê ya li Dijî Tecrîdê got ku tecrîda mutleq a li Îmraliyê hemû nîrxên hiqûqê bînpê dike û got, "Em bang li her kesî dikin ku bertek nîşanî tecrîda Îmraliyê bidin

te Karsî Adalet Giris

û Tirkîyeyê vedîxwînin edaletê."

'Hewldana Edeletê ya li dijî Tecrîdê' ji aliyê gelek hiqûqnas û aktîvîstan ve li dijî bînpêkirinên mafan yê li ser Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan û girtiyên siyasî hat avakirin, li Amedê Navenda Çanda Dicle Firatê daxuyaniyek da. Gelek hiqûqnas, Meclîsa Dayikên Aştiyê, Partiya Wekhevî û Demokrasiyê ya Gelan (DEM Partî) tevî daxuyaniyê bûn. Hevberdevkê Komîsyona Hiqûqê ya DEM Partî û Komîsyona Mafê Mirovan Ozturk Turkdogan daxuyani xwend. Ozturk da zanîn ku 44 mehe agahî ji Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan nayê girtin û got: "Tecrîda giran ya li Îmraliyê di rapora 5'ê Tebaxa 2020'an a CTP de bi eşkere hatiye vegotin û diyar dike ku divê demidlest ev tecrîd bidawîbe. Ligel vê Komîteya Mafê Mirovan a NY'ê di 6'ê Îlona 2022'an de biryara tedbîrê da û li gorî vê biryarê di 19'ê Çileyê 2023'an de ji bo hikûmeta Tirkîyeyê nivîs hatiye nivîsin. Di van nivîsan de jî tê diyarkirin ku divê demidlest ev teşeyê eşkencyê bidawî be. Xala 3'emîn a Peymana Mafê Mirovan a Ewropayê û xalên 6,8, 13 û 18'an ên bînpêkirin."

Ozturk bi lêv kir ku wê Konseya Ewropayê dosya derbarê tecrîdê de ji nûve bigire rojeva xwe û got: "Pêşniyarên Komîteya Wezîran a Konseya Ewropayê ya di 2021'ê de ji bo Tirkîyeyê hatibû kirin jî nehatin cih. Di meha Îlonê de wê komîte dosyayê ji nûve bigire rojeva xwe û bînxîne."

Ozturk axaftina xwe wiha berdeham kir: "44 mehe agahî ji Birêz Ocalan û girtiyên din yê li Îmraliyê nayê girtin. Der barê hevdîtan de tu tiştek tune. Serlêdanên parêzeran her tim tînin redkirin. Bi hinceta cezayên dîsîplînê tînin redkirin. Qebûlkirina vê rewşê ne pêkane."

Ozturk destnîşan kir ku berdehamirina tecrîda li Îmraliyê dibe sedema astengiya li pêş çareseriyê pîrgirêka Kurd û wiha bi lêv kir: "Di mijara çareseriyê pîrgirêka Kurd de di navbra 1993-2015'an de 8 caran hewldan pêk hatine û di hemûyan de jî Birêz Ocalan wek muxatabê gelê Kurd cih girtiye. Ji 2015'an de hewldan hatine rizandin. Vê pêvajoyê de rejîma Tirkîyeyê veguheriyê rejîmeke otorîter. Neçareseriyê pîrgirêka Kurd jî tecrîdê didomîne. Ji bo rakirina tecrîdê em ê bi hemû sazîyên civaka sîvil re hevdîtinê bikin. Em hemû kesî vexwendî dikin ku li dijî vê tecrîda giran berteka xwe nîşan bidin. Em bi vê vexwendiyê xwe li dijî tecrîdê edaletê dixwazin. Em Tirkîyeyê ji nûve vexwendiyê edaletê dikin."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî: Me karê cidî ji bo rûbirûbûna gendeliyê kiriye

Bi amadebûna Serokwezîr Mesrûr Barzanî îro 4ê Îlonê, merasîma ragihandina yekem raporta cibicîkirina stratejiya rûbirûbûna gendeliyê li Herêma Kurdistanê birêve diçe. Serokwezîr di gotarekê de ronahî xiste ser hewlên Hikûmeta Herêma Kurdistanê ji bo rûbirûbûna gendeliyê.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî di gotara xwe de got: "Rûbirûbûna gendeliyê û sîndarkirina îsrafkirina samanên giştî, beşeke girîng a karnameya Kabîneya Nehem bûye, ji ber vê yekê me bi awayekî cidî kar kir û rêkarên pêwîst ji bo pêşxistina zelalbûn û rûbirûbûna gendeliyê girtin. Di vî warî de, ji bo têkoşîna li dijî gendeliyê wan bi Desteya Destpakîyê ya Herêma Kurdistanê re, wek desteyek serbixwe hevaheng kiriye.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got: "Ev rapor bi hevkarîyê tam ligel Hikûmeta Herêma Kurdistanê hatiye amadekirin û di Îlona 2021ê de, Encûmena Wezîran stratejiya rûbirûbûna gendeliyê pesend kir û helwesta xwe di berdehamkirina tedbîrên ji bo pêşxistina şefafiyet, berpirsiyarî û têkoşîna li dijî gendeliyê tekex kir. Di heman demê de wezaret û aliyên peywendîdar hatin raspardin ji bo pêdaçûna cibicîkirina rasperda û pêşniyarên vê raportê bikin, ku di meha Adara îsal de, di civîna Encûmena Wezîran de ji aliyê Serokê Desteya Destpakîyê ve hatibû pêşkêşkirin.

Got jî: "Cihê dilxweşiyê ye ku piraniya daxwaz û raspardiyên ku di vê raportê de hatine behskirin ji bo rûbirûbûna gendeliyê, Kabîneya Nehem a Hikûmeta Herêma Kurdistanê ji destpêka destbikarbûna xwe ve, kar li ser kiriye û pîlan û bername ji bo cibicîkirina wan daniye, ji wan jî: "Dijîtalîkirina karûbarên hukûmetê û avakirina jêrxaneke bihêz a dijîtal û gavavêtina ber bi hukûmeta elektronîkî ve."

Da zanîn jî: "Pêvajoya dijîtalîki-

rîna xizmetguzarî û karûbarên hikûmetê berdeham e û beşeke

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got: "Daxwaza me ya bihêz ji bo

girîng e ji çaksaziyên hikûmetê ku bêguman dê roleke wê ya bibandor di pêşvebirina zelalî û şefafiyê, nehiştina burokrasiyê û nehiştina gendelî û îsrafa çavkaniyên giştî de bilîze."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî amaje bi wê kir, "Mijareke din a karên me ya ji bo rûbirûbûna gendeliyê, çaksazkirina sîstema bankî û girêdana sazîyên hikûmetê û sektora taybet bi sîstemeke bankî ya pêşketî û nûjen e."

Got jî: "Hebûna sîstemeke bankî ya pêşketî û çalak jî yek ji pêwîstiyên sereke yê jiyana rojane ya xelkê ye. Faktorek girîng a geşepêdana aborî û jîngeheke gunçaw e ji bo geşepêdana aborî û bazirganî û alîkariya kêmkirin û nehiştina gendeliyê dike."

Herwiha diyar kir: "Hikûmeta Herêma Kurdistanê jî ji bo şefafiyet û dadperweriyê û nehiştina îsrafkirina samanên giştî, bernameyên çaksaziyê cibicî kiriye, kar li ser serrastkirin û pêşkêşkirina çend projeyasayan kiriye, ya herî berçav jî yasaya çaksaziyê ya mûçe, dermale, bexşîn, îmtiyaz û xanenişinan li Herêma Kurdistanê bûye, ku di sala 2020ê de ji Parlamentoya Kurdistanê re hatibû şandin û wê jî pesend kiribû. Di van salên dawî de jî, çend dosyayên gendeliyê hatine lêkolînkirin û bo dadgehên Herêma Kurdistanê hatine şandin.

rûbirûbûna gendeliyê heye, lê ev ne tenê berpirsiyariya hikûmetê û dadgehan e, lê belê, pêwîstî bi hevahengî, hevkarî û piştgiriya hemû welatîyan, hemû beşên civakê, zanîngeh, sazîyên perwerdeyê, mamostayên olî û mediyayê heye. Ew dikarin roleke girîng di hişyarkirina raya giştî û ravekirina metirsiyên gendeliyê de bilîzin. Di heman demê de divê em kar li ser pêşxistin û belavkirina çanda destpakî, rastgoştî û dilsoziyê bikin."

Diyar kir jî: "Her çend e beşek ji kêşeyên rûbirûbûna gendeliyê û bernameya çaksaziyê, destêwerdan û rola aliyên siyasî bûye ku ne tenê hevkarî nekirine, belku hinek alî bi awayekî sîstematîk li dijî hewlên hikûmetê derketine. Lê belê ez welatîyên xweşewîst yê Kurdistanê diîniya dikim ku tevî hemû pîrgirêk û astengî û qeyranan em ê berdeham bin li ser karnemaya çaksaziyê, rûbirûbûna gendeliyê û nehiştina îsrafkirina samanên giştî."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî di dawiya gotara xwe de got: "Careke din destxweşiyê li Desteya Destpakîyê dikim ji bo amadekirina vê raportê û her piştvanîyê Hikûmeta Herêma Kurdistanê jê re tekez dikin, ji bo sîndarkirina û jinavbirina nexweşiyê ku jê re gendeliyê li Herêma Kurdistanê."

Pentagon: Li Sûriyeyê 9 hezar girtiyên DAIŞî hene

Berdevkê (Pentagon) Patrick S. Ryder ragihand ku li Sûriyeyê li Sûriyeyê 9 hezar girtiyên DAIŞî hene.

Berdevkê Wezareta Parastîna ya Amerîkayê (Pentagon) Patrick S. Ryder pirsên Berpirsê Ofîsa Rûdawê ya Washingtonê Diyar Kurde bersivandin.

"Li Sûriyeyê 9 hezar girtiyên DAIŞî hene"

Patrick S. Ryder diyar kir ku metirsiya DAIŞê berdeham dike û got:

"Li gorî min, divê çavên me li ser DAIŞê bin û em piştrast bin ku venagere wê asta 2014an.

Hêzên ewlehiyên yê Îraqê ji bo diyarkirina gefên DAIŞê karekî gelekî baş kir.

Li cihekî wekî Sûriyeyê 9 hezar girtiyên DAIŞî hene û divê ev wekî mijareke girîng were nîrxandin.

Em dê ji bo diyarkirina van gefan bi hevbeşên xwe yê Îraqî û yê din re xebatên xwe

bidomînin."

Berdevkê Pentagonê diyar kir ku "rola Amerîkayê ya li Îraqê neguheriyê" û li pey çû:

"Amerîka li cîhanê bi hevbeş û hevkarîyê xwe re dixebite, eger li ser ewlehiya niştîmanî ya Amerîkayê û hevbeşên me metirsiyek hebe em dê bi hev re nîrxandinan bikin da ku ew metirsî werin

nîrxandin."

Divê were gotin ku li Îraqê Herêma Kurdistanê nêzîkî 2 hezar û 500 leşkerên Amerîkayê hene û hinek aliyên Îraqî dixwazin Amerîka ji axa wan derkeve.

Li hêla din, CENTCOMê jî doh ragihand ku li zêdetir ji 20 girtîgehên HSDyê herî kêm 9 hezar DAIŞî hene.

Omer Şaristênî: Hevkar me radestî kujeran dikin!

Mele Omer Şaristênî ku di merasîma cenazeyê şehîdên Dukanê de axivî, bertek nîşanî êrişê da û

got, "Heta kengî wê destûrê bidin dagirker, xwînxwar û hevkarên ku li ser me planan çêbikin?"

Dewleta Tirk a dagirker bi balafirên bêmirov û biçek, li ser rêya Xelekan- Kanîwetman ya dikeve sînore navçeya Dukan a ser bi parêzgeha Silêmaniyê wesayîtek ya welatîyan bombebaran kir. Di encama bombebaranê de Muzefer Hisên Xidir li gel du kurên xwe Mihemed Muzefer û Mubîn Muzefer şehîd bûn. Xidir û 2 kurên bi merasîmekê girseyî li Goristana Makok ya li bajarokê Hacî Awa ser bi îdareya Raperîn, hatin veşartin. Mela Omer Şaristênî ku yek ji kesayetên pêşeng ê herêmê ye wiha got: "Welatê me ji serweriya xwe bêpar maye û rojane em dibihîzin ku balafirên bêmirov welatîyên me dikin hedef. Ev kes kî dibin bila bibin, divê hesab ji berpirsan were pirsîn. Ma Heta kengî wê destûrê bidin dagirker, xwînxwar û hevkarên ku li ser me planan çêbikin? Rayedar çawa dibe me teslîmî kujerên me dikin û tu kes hesab ji wan napirse." Mela Omer Şaristênî destnîşan kir ku ya giring ne ew e ku di parlamentoyê de çend kursî bi dest bixin, ya girîng girîng parastina serweriya welat û ewlehiya netewe ye û wiha domand: "Em daxwaz dikin ku bila nehêlin xwîna me bê rijandin, sînoren me bîn derbas kirin û zarokên me bibin hedefa dronan."

Binçavkirinên 1'ê Îlonê hatin protestokirin

Meclîsa Ciwanan a DEM Partiyê ya Êlihê binçavkirina 12 ciwanan ya di 1'ê Îlonê de protesto kir û got: Desthilatdarî nikare dengê me qut bike,

têkoşîna me wê li her qadê berderwam bike." Meclîsa Partiya Wêkhevî û Demokrasiyê ya Gelan (DEM Partî) a Êlihê ji bo 12 ciwanên ku di 1'ê Îlonê Roja Aştiyê ya Cîhanê de hatibûn binçavkirin daxuyaniyê da çapemeniyê. Rêxistinên sazîyên sîvîl, rêxistinên ciwanan û nûnerên partiyên siyasî beşdar bûn. Di daxuyaniyê de pankarta "Zext nikarin me têk bibin" hate vekirin û gelek caran dirûşmên; "Ciwan li vir in li ser piyan e", "Dîsa ciwan dîsa serhildan" berz kirin. Endamê Meclîsa Ciwanên DEM Partiyê Argeş Toparli yê metna çapemeniyê xwend, anî ziman ku endamên wan bi awayekî bêhiqûqî hatine girtin û wiha got: "Em dema ku li dijî şer aştîyê diparêzin, faşîzma AKP'ê û MHP'ê li her qadê politîkayên şerê taybet didomîne." Toparli, anî ziman ku politîkayên şerê taybet welatî ber bi kendalê ve dibe û wiha berdeham kir: "Ev desthilatê şer, di serî de ciwan û jinan li ser gelemperiyê civakê politîkayên zextê, çewisandinê û tirsê dimeşîne û dixwaze temenê xwe dirêj bike."

Toparli, destnîşan kir ku parastina aştîyê ya li dijî şer ne sûc e û ev yek anî ziman: "Em dest ji parastina aştîyê bernedin. Bloka desthilatê ya destûra bingehîn nasnake û 12 hevalên me yê ciwan şandin girtîgehê nikare ne dengê ciwanan ne jî dengê aştîyê qut bike. Em vê feraseta ku di her firsendê de êrişî çand, ziman û gelê Kurd dike, tune dihesibîne û qedexê dike, qebûl nakin." Toparli di dawiyê axaftina xwe de destnîşan kir ku ew weke Meclîsê Ciwanan wê li her qadê rêxistinîkirinê xwe bidomînin û li dijî bêhiqûqîyan dengê xwe bilind bikin.

Mesrûr Barzanî: Hêvîdar im pêşangeha HITEX bibe derfetek ji bo zêdetir pêşdebirina Herêma Kurdistanê

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî 5emîn Pêşangeha Navdewletî ya Teknolojiyê ya Hewlêrê (HITEX 2024) vekir.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî gotarek di vekirina pêşangeha HITEX de pêşkêş kir, tê de bixêrhatina beşdarên kir û hêvî xwest ku pêncemîn pêşangeh û konferansa Hitexê "bibe derfetek ji bo zêdetir pêşdebirina Herêma Kurdistanê û girêdana bi bazar û cîhana teknolojiyê re."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got: "Elektronîkirina karûbarên hikûmetê û dijîtalkirina xizmetguzariyên giştî ji bo baştirkirin û bilezkirina asta xizmetguzariyan û nehiştina burokrasî û herdirkirina çavkaniyên giştî, yek ji armancên me yê sereke bûye."

Herwiha Serokwezîr Mesrûr Barzanî Fermangeha Teknolojiyê û Zanyariyan a Hikûmeta Herêma Kurdistanê, bi yek ji ofîsên herî çalak bi nav kir û got, ew kar ji bo avakirina jêrxaneke dijîtal a bihêz û pêşketî dike.

Diyar kir jî: "Me vê dawiyê stratejiyê veguhertina dijîtal li Herêma Kurdistanê ragihand, bi mebesta pêkanîna hikûmetê dijîtal a nûjen ku dê proseya geşepêdana me ya aborî berfirehtir û bileztir bike, bi awayekî ku welatî bibin navenda giringpêdanê bi rêya bikaranîna teknolojiyayê."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî tekezî li ser girniya hebûna sistemeke bankî ya bihêz, bi bandor û çalak Herêma Kurdistanê kir û got: "Di vî warî de, me dest bi reforma pergala bankê kiriye, da ku bine-saziyek aboriya dijîtal a nûjen û bihêz ava bibe ku bikaribe li gorî pêşkeftinê nûjen tevbigere."

Serokê Hikûmetê, Wezaretê Çavkaniyên Xwezayî ji bo dabeşkirina neftê û daxistina nîrxê benzînê peywirdar kir

Wezaretê Çavkaniyên Xwezayî ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê daxuyaniyekî de amaje bi wê yekê kir ku Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê, wezaretê peywirdar kiriye ji bo dabeşkirina neftê û daxistina nîrxê benzînê.

Îro 05.09.2024ê Wezaretê Çavkaniyên Xwezayî bi daxuyaniyekî ragehand, bi amadebûna Wezîrê Çavkaniyên Xwezayî yê bi wekaletê Kemal Mihemed Salih civîneke berfireh derbarê amadekariyên ji bo dabeşkirina nefta spî û daxistina benzînê destpê kir. Herwaha hat ragehandin, Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê di fermanekî de Wezaretê Çavkaniyên Xwezayî spardiye ku dest bi proseya dabeşkirina nefta spî û dabezandina nîrxê benzînê bê kirin.

Wezaretê Çavkaniyên Xwezayî diyar kir, di civîna ku bi beşdariya şewirmendan û rêveberên giştî û rêveberên neft û kanayan birêveçû. Wezîrê Çavkaniyên Xwezayî gotûbêj li ser destpêkirina dabeşkirina nefta spî kiriye, ji vî alî ve Wezaretê Çavkaniyên

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got di xizmeta mirovahiyê de bikar jî: "Ez dikarim bibêjim ku em niha li bînin."

ser rêya rast a guhertin û çak-saziyê ne di warê teknolojiyê û dijîtalkirina karûbarên bankî û darayî de, ku dê karsaz û veberhênerên li navçeyê û li seranserê cîhanê bêtir han bide ku bîn Herêma Kurdistanê."

Herwiha got: "Herêma Kurdistanê ji bo dijîtalkirina karûbarên hikûmetê gavên baş avêtine. Bi pêkanîna stratejiya veguherîna dijîtal, dê di gihandina karûbarên giştî de ji welatîyên me re, bi şewazekî bilez û pêşkeftî guhertinek kalîte pêk were."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got: "Îro, şoreşa teknolojiyê û jîriya çêkirî, werçerxaneke mezin di jiyana me de di her warî de çêkiriye, çî di warê ragihandinê de, hem jî di perwerde, tenduristî û karsaziyê de. Bêguman karwana guhertin û pêşkeftinê berdeham û bilez e û divê em kar bikin da ku bi baştîrîna awa jê sîd werbigirin û xwe ji bo kêşe û pirsgerêkên ku rûbirûyê me dibin amade bikin. Ji ber ku her çend teknolojiyê jiyana me hêsantir û xweştir kiribe jî, divê em wê bi aqilmendî û berpirsiyarî

Amaje bi wê jî kir, "Dema ku min vê sibê serdana vê pêşangehê kir, ez bi rastî serbilind bûm ku ciwanên me di asteke weha bilind de karîne di warê teknolojiyê de ewqas pêşde biçin. Wan gelek kompaniyayên xwe ava kirine û dahênan kirine û gelek ji van bernamayan bi xwe afirandine. Di axaftinê xwe yê li gel çend ji wan de, ez gelek kêfxweş bûm ku min bihîst ku hinek xizmetên dijîtal ên ku wan çêkirine, ne tenê li Kurdistanê, lê li navçeyê jî dê sîdmend bin û bi rêya vê sîstema dijîtal a ku wan ava kiriye, dê li cihên din bîn bikaranîna pêwendiyê rasterast û baştir bi Kurdistanê re were danîn, ku ew jî rêyêke din a naskirina Kurdistanê bi cîhanê be."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî di dawiyê gotara xwe de got: "Careke din spasiya we dikim, spasiya amadekarên vê pêşangehê dikim û spasiya hemû kompaniyên beşdar di vê pêşangehê de dikim. Careke din bi xêr hatine, her tim serkeftî û sax bin, bila Kurdistanê me jî avedan bimîne."

Xwezayî amadekariyên xwe destpê kir, ku demekî nêzik de, destpêkê li navçeyên çiyayî dest bi dabeşkirina nefta Hikûmeta Herêma Kurdistanê bê kirin.

Mijareke din a civînê taybet bû derbarê kêmkirina nîrxê benzîna ku bi cureya normal û anîna benzîna zêdetir a bazirganiyê û vî alî ve dest bi pêngavên proseyê dê bê kirin.

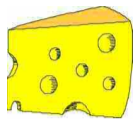
Civînê de biryar hate dayîn şandeyekî Wezaretê serdana

Wezaretê Petrola Iraq a Federal bike, ji bo diyarkirin û wergirtina beş û pişka Herêma Kurdistanê ya nefta spî û benzîn û hin pirsgerêkên din jî gotûbêj bike.

Wezaretê Çavkaniyên Xwezayî di zivistanê bofî de bi awayekî serkeftî karî sotemeniya pêwîst a nefta spî û benzîn û gaza malan ji bo parêzgehan û îdareya serbixwe dabîn bike û ji bo demsala zivistanê îsal jî dest bi amadekariyan hatiye kirin.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

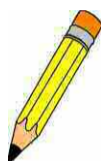
pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

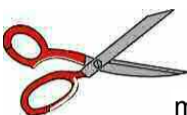

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

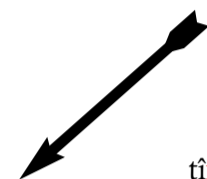
şer

Ev çiyey? Ev şere.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrişke

Ev çiyey? Ev kêwrişke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

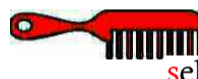
Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qilıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsak

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Buıldır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

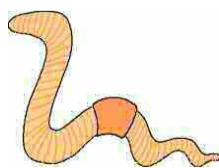
keVc

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

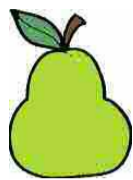

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

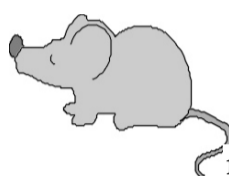
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu êlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

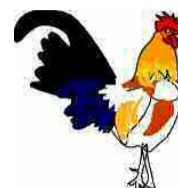
Ev çîye? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu çîqdir.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev miške.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

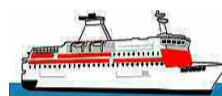
îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzûkdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

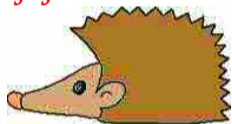

keştî

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gêmîdir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çîye? Ev jûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

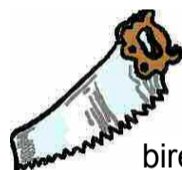
rojname

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

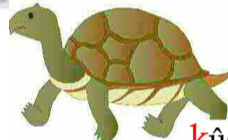
Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xêçêngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

Kk

kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşiqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

Ll

lîmor

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

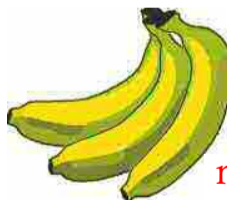
Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu ceyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî.

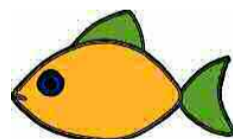
Ev çîye? Ev kûlîye.
Bu nêdir? Bu çeyirtkêdir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörêkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

Nn

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zêrêbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

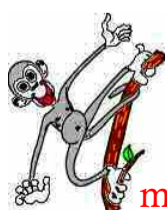
top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a bool.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

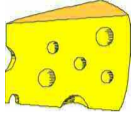

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

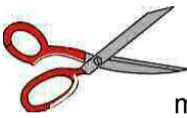

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

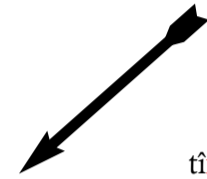
şer

Ev çiyey? Ev şere.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrışk

Ev çiyey? Ev kêwrışke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

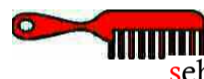
stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzumdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiyey? Ev şuşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsak

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütökdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

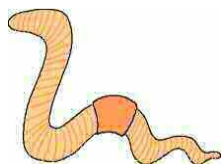
keVc

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

werdek

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ewr

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kêklickdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

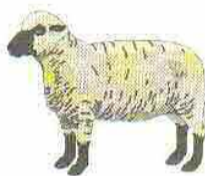
xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardîr.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

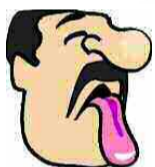
Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zəngdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

ALFABÊ

KURDÎ			Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
N b/s	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî	
1	Aa	Аа	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Iı	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, neví, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, duðu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Хх	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

В Сулеймани проходит ежегодный художественный фестиваль

8 сентября организация "Shanbay Khak" провела ежегодный художественный фестиваль в общественном парке Сулеймани в Иракском Курдистане. В мероприятии, которое уже стало ежегодной традицией, приняли участие художники из разных курдских городов Ирака, включая Сулейманию, Эрбиль, Дохук и Киркук. Карнавал включал различные художественные мероприятия, такие как музыкальные выступления и поэтические чтения на разных курдских диалектах, а также выставку визуального искусства, на которой были представлены работы многочисленных художников, демонстрирующие работы разных стилей - от реализма до абстракции. По словам главы организации Карбина Салама, цель фестиваля - "объединить художественные таланты со всего Курдистана и предоставить молодым художникам платформу для выражения своего творчества в открытой публичной обстановке". Салам добавил, что карнавал укрепляет культурные связи между курдскими городами, предлагая художникам возможность продемонстрировать свои работы и пообщаться с публикой. Он подчеркнул равное участие молодых и известных художников, что создает "возможности для взаимодействия и обмена знаниями".

О КУРДСКОМ ФЛАГЕ

«Я был рожден в тени курдского флага в Мехабаде, и я готов служить и умереть ради этого флага» – Масуд Барзани

Нынешний флаг Курдистана, признанный международным сообществом, впервые появился в 1920 году во время курдского движения за независимость от Османской империи, возглавляемый организацией «Kurdistan Taali Cemiyeti» («Ассоциация содействия процветанию Курдистана»), в которую входили такие легендарные личности как Саид Нурси, Шейх Абдурахим Пирани, Гадри Джамилпаша, Джеладед и Камиран Али Бедырхан, Махмуд Селимбек, Мухаммед Эмин Бедырхан, Сейид Абдульгадыр Нехри, Халидбек Джыбри, Ихсан Нури Паша, Шейх Саид Пирани, Саид Рыза, Нури Дерсими, Мухаммед Шерифпаша и другие.

Позже, в разных вариантах, он был поднят в качестве национального флага различных курдских государств, включая Араратскую республику (1927-1931гг.) и Мехабадскую Республику (с 22 января по 15 декабря 1946).

Флаг Курдистана трехцветный: сверху красный цвет - символизирует кровь курдских мучеников, отдавших свои жизни за независимость Курдистана в середине белый цвет - символизирует мир и равенство внизу зеленый цвет - символизирует красоту Курдистана, где согласно Библии, находился райский сад Эдем.

Особый интерес представляет солнечный диск с 21 лучами в центре флага, при этом первый луч в самом центре без отклонений вправо или влево. Он символизирует единого

Бога, ведь единица — это число Создателя всего сущего, что наводит нас на мысль, что еще издревле курды верили в единого Бога. И действительно вера в единого Бога нашло свое отражение в древне курдской религии Эздани, который с приходом Ислама распался на три самостоятельные религии – Яресанизм (ахли – хаки или люди истины), Алевизм, который в дальнейшем вошел в ислам (в шиизм) и Езидизм. Все эти три религии сохранили веру в единого Бога.

Вслед за первым лучом следуют другие лучи, при этом все лучи одинаковые и заканчивается круг двадцать первым лучом.

Почему именно 21 лучей на курдском флаге, а не 22 или 20?

Согласно нумерологии, число 21 — это символ божественной полноты и совершенства. Он указывает на то, что цикл закончился и начинается новый.

Да, наши предки верили в то, что душа не умирает, и, завершив свой жизненный путь, он вновь приходит в этот мир, чтобы достигнуть совершенства, которые присуще Богу, т.е. достигнуть абсолютной святости и чистоты.

«Будьте совершенны, как совершен Отец ваш Небесный», сказал Иисус своим последователям.

Стремление к совершенству, любовь и уважение ко всем людям, ко всем религиям и этническим группам красной нитью проходит во всех трех исконно курдских религиях и ныне.

В 1988 доктор Мехра Изади стан-

дартизировал курдский флаг.

Согласно это стандартизации длина флага составляет 3 части, ширина – 2 части, солнце с лучами – 1 часть, сам солнечный круг – 0,5 части, т.е. согласно этой стандартизации, если длина флага – 90 см, то ширина должна быть – 60 см, солнечный диск с лучами – 30 см, а сам диск – 15 см.

Также были стандартизованы цвета, согласно цветовому формату RGB HEX цвета курдского флага имеют следующие коды:

Красный цвет - #FF0000

Белый - #FFFFFF

Зеленый - #009E49

Солнечный диск с лучами - #FFCC00

Как показывает история – «Однажды вознесшийся флаг уже никогда не опустится» (Мамед Эмин Расулзаде — азербайджанский государственный, политический и общественный деятель, председатель Национального Совета Азербайджана в 1918 году).

Флаг поднятый в 1920 году курдскими лидерами сегодня является одним из государственных символов Курдского автономного региона в Ираке, и я уверен, что этот флаг станет флагом единого независимого курдского государства, которое появится в ближайшее будущее.

Публицист – переводчик Анаре Барие Бала (Зердеште кал) В статье использованы материалы курдского историка и исследователя – Бедела Босели

Президент Барзани обсудил укрепление связей с послом Индии

Президент Курдистана Нечирван Барзани 4 сентября встретился с послом Индии

в Ираке Прашантом Пизе, завершившим свою работу на этом посту.

Президент выразил благодарность послу за его усилия по "укреплению отношений с Ираком и Курдистаном, пожелав ему успехов в его будущих начинаниях".

Посол Индии, в свою очередь, поблагодарил президента Барзани и соответствующие органы власти за их поддержку, подчеркнув важность дальнейшего укрепления отношений и сотрудничества в различных областях между Индией, Ираком и Курдистаном.

На встрече, в которой принял участие генеральный консул Индии в Курдистане, также обсуждалась ситуация в Ираке и Курдистане, отношения между Эрбилем и Багдадом и предстоящие парламентские выборы в Курдистане.

Столкновения полиции и протестующих в Багдаде - более 25 раненых

Более 25 человек получили ранения во вторник, 3 сентября, когда иракская полиция столкнулась с

демонстрантами из трех крупных медицинских синдикатов в "Зеленой зоне" Багдада. Протестующие митинговали, требуя возможности трудоустройства для выпускников медицинских вузов. Это требование было выдвинуто еще в прошлом году и демонстранты настаивают, чтобы правительство выполнило свое обещание предоставить рабочие места.

Тысячи демонстрантов прошли маршем к тщательно охраняемой "Зеленой зоне", где находится иракский парламент и ключевые правительственные министерства, стремясь оказать давление на власти и заставить их немедленно предпринять меры по решению кризиса занятости. Протест перерос в насилие, когда силы безопасности применили водометы и дубинки, чтобы разогнать толпу возле парка "Аль-Шаваф".

Демонстранты призвали к проведению чрезвычайной парламентской сессии для рассмотрения их требований и обеспечения необходимых финансовых ассигнований для трудоустройства выпускников медицинских вузов 2023 года. Они подчеркивают, что неспособность трудоустроить выпускников противоречит предыдущим соглашениям, заключенным с премьер-министром Ирака Мухаммедом ас-Судани и министром финансов, в зависимости от утверждения бюджета. Некоторые протестующие обвиняют в бездействии министерство планирования Ирака, но представитель министерства Абдул Захра аль-Хиндави утверждает, что проблема заключается в министерстве финансов Ирака и Федеральном совете государственной службы, который курирует занятость и продвижение по службе в государственном секторе.

Напряженность остается высокой и протестующие намерены продолжать демонстрации до тех пор, пока правительство не выполнит их требования, что подчеркивает углубляющийся кризис безработицы среди молодежи и экономическую нестабильность в Ираке.

Турция сообщила о ликвидации 27 боевиков РПК на севере Ирака

Турецкая армия в результате воздушных операций, проведенных за последние четыре дня на севере Ирака, ликвидировала 27 боевиков Рабочей партии Курдистана (РПК, запрещена и признана террористической в Турции). Об

этом сообщило Минобороны республики в X (ранее Twitter).

"В результате воздушной операции, проведенной 2 сентября в районах Метина, Гара, Зап, Хакурк и Кандиль на севере Ирака, по предварительным данным, уничто-

жены не менее 20 террористов. Еще семеро боевиков РПК ликвидированы в ходе воздушной операции в районе Хакурк на севере Ирака. Таким образом, за последние 4 дня уничтожено 27 боевиков", - говорится в сообщении.

По данным Минобороны, в районе проведения операции "Щит Евфрата" на севере Сирии ликвидированы восемь членов РПК. "Мы не допустим создания на нашем юге террористического коридора", - заверило военное ведомство.

Анкара считает РПК основной угрозой национальной безопасности. Турецкая армия практически ежедневно проводит операции, в основном воздушные, в Северном Ираке и Сирии, где базируются силы организации.

КРГ утвердило единые финансовые процедуры с федеральным правительством Ирака

Региональное правительство Курдистана (КРГ) 4 сентября этого месяца

утвердило план унификации финансовых и бухгалтерских процедур с федеральным правительством Ирака с учетом конституционного статуса и полномочий курдского региона. "Мы поздравляем пенсионеров Курдистана с приведением их пенсий в соответствие с пенсиями иракских пенсионеров после одобрения Региональным советом министров", —

будут получать пенсии, равные пенсиям иракских пенсионеров".

Премьер-министр Курдистана Масрур Барзани выразил поддержку пенсионерам, подтвердив свою приверженность удовлетворению их потребностей. "Пенсионеры, посвятившие большую часть своей жизни государственной службе, заслуживают полной поддержки и помощи", — говорится в его

заявлении. "С 2014 года бюджет региона был урезан, что привело к разделению финансовых систем. Этот новый этап имеет решающее значение для реорганизации финансовых и бухгалтерских отношений между двумя правительствами". Ранее в этот же день, выступая на церемонии чествования инвесторов, организованной Советом по инвестициям Курдистана, премьер-министр Барзани признал, что регион столкнулся со значительными финансовыми трудностями, и поблагодарил народ Курдистана за "стойкость, которая сыграла решающую роль в преодолении этих проблем".

Кроме того, Барзани раскритиковал управление Ираком, которое, по его словам, привело к "плохим условиям жизни для многих иракцев, которые не получают выгоды от богатства страны".

Масрур Барзани заявил, что курдский регион пострадал от "несправедливой" политики и подчеркнул, что "справедливое отношение к Курдистану принесет пользу всему Ираку".

В Эрбиле открылся Британский международный университет

7 сентября премьер-министр Курдистана Масрур Барзани открыл Британский

международный университет в Эрбиле и заложил фундамент нового пруда недалеко от университетского кампуса.

Выступая на мероприятии, Барзани подчеркнул значение университета в укреплении академических связей между Курдистаном и Соединенным Королевством. "Создание Британского международного университета в Эрбиле приносит британские научные знания и опыт в Курдистан", — сказал он.

Барзани высоко оценил потенциал университета в "повышении образовательных стандартов в регионе", подчеркнув его роль в "содействии академическому прогрессу и усилении культурных, научных и экономических связей с Великобританией".

"Курдистан богат молодыми талантами, и крайне важно инвестировать в их образование, чтобы они могли более эффективно вносить вклад в будущее нашей страны", — сказал премьер-министр, отметив, что университет будет играть ключевую роль в развитии экспертных знаний.

Он также подчеркнул потенциальное влияние исследований университета на формирование будущей политики и инициатив.

ЕС напомнил Турции об обязанности соблюдать ценности сообщества

Турция должна соблюдать ценности сообщества ЕС, несмотря

на то, что имеет право выбирать, к каким международным блокам присоединиться, поскольку она все еще является страной — кандидатом на вступление в Евро-

союзу. Об этом заявил представитель внешнеполитической служ-

бы ЕС Петер Стано.

"Турция, как и любое государство, имеет право решать, что лучше для нее", — сказал он, передает ТАСС.

Он напомнил, что у ЕС с Турцией есть таможенный союз и "хорошие торговые отношения".

По словам Стано, страны-кандидаты должны уважать ценности ЕС и обязательства в рамках договоренностей. "При вступлении в ЕС страны-кандидаты должны привести всю свою политику в полное соответствие с нашей, включая проводимую в рамках торговых соглашений", — добавил он. Ранее сообщалось, что Турция подала заявку на вступление в БРИКС.

Ожидается, что вопрос о расширении БРИКС будет обсужден на саммите в Казани в конце октября и станет одной из ключевых его тем.

Президент России Владимир Путин заявил, что Россия приветствует интерес Турции к работе БРИКС и будет поддерживать это стремление.

Мала Бахтияр обвинил ПСК в репрессиях

Известный деятель курдской оппозиции Мала Бахтияр обвинил партию "Патриотический союз Курдистана" (ПСК) в репрессиях против инако-

мыслящих после рейда на его культурный центр, "Фонд просвещения Джавдар". В заявлении, опубликованном в четверг, 5 сентября, Фонд сообщил, что отряд спецназа штурмовал его штаб-квартиру в Сулеймании, взяв под контроль помещение. Бахтияр, бывший член ПСК, назвал рейд "опасной угрозой свободе слова и мысли". "Я предупреждаю всех жителей Курдистана, что любые действия против "Фонда Джавдар" или моего дома в Ханакине являются явным нарушением свободы и предательством курдской политической истории", — заявил Бахтияр в своем видеообращении. Он обвинил руководство ПСК в подталкивании партии к хаосу и предупредил, что их действия могут привести к "пугающему сценарию".

ПСК ответила на это заявлением о том, что она лишь восстановила контроль над своим центром, который теперь будет поддерживать гражданскую и организационную деятельность. Финансовый орган партии заявил, что центр, который ранее принадлежал и финансировался ПСК, был возвращен после того, как он был выведен из-под прямого контроля партии. "Центр Джавдар будет перепрофилирован для обслуживания институциональных и гражданских инициатив, направленных на благо народа Сулеймании", — говорится в заявлении ПСК.

Швейцария сообщила о возобновлении работы дипмиссии в Ираке

МИД Швейцарии сообщил, что представительство страны в Багдаде возобновило работу спустя более чем 30 лет с момента закрытия.

"На сегодняшний день у Швейцарии вновь имеется дипломатическое представительство в Ираке. Предыдущее посольство было закрыто в 1991 году на фоне войны в Персидском заливе", — говорится в сообщении на сайте швейцарского внешнеполитического ведомства. Отмечается, что Берн нацелен на укрепление двусторонних отношений с Багдадом и углубление сотрудничества в сфере экономики, безопасности, а также по вопросам миграции. МИД конфедерации уточняет, что возобновление работы посольства в Ираке "планировалось в течение долгого времени" и было частью стратегии внешней политики Швейцарии в регионе Ближнего Востока и Северной Африки на 2021-2024 годы.

Ведомство напоминает, что в период с 2000 года по 2008 год в Багдаде действовало отделение по связям со Швейцарией, которое было закрыто "по соображениям безопасности". Впервые намерение

возобновить работу посольства в Багдаде было озвучено в октябре 2020 года. По данным министерства, на настоящий момент 35 стран имеют свои диппредставительства в Ираке, включая 18 государств Европы.

ДИПЛОМАТ

№ 33 (593) 01 - 07 сентябрь 2024-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Президент Курдистана встретился с новым и уходящим немецкими консулами

В понедельник, 2 сентября, президент Курдистана Нечирван Барзани встретился с новым и уходящим генеральными консулами Германии, выразив признательность за постоянную поддержку Германии и обсудив текущую политическую ситуацию в регионе.

Во время встречи "прези-

дент Барзани поблагодарил Клауса Штрейхера, уходящего генерального консула, за его вклад во время его пребывания в должности и пожелал ему успехов в его будущих начинаниях".

Со своей стороны, Штрейхер выразил удовлетворение своим пребыванием в Курдистане,

подчеркнув поддержку, которую он получил от местных властей.

Барзани также приветствовал недавно назначенного генерального консула, который подтвердил приверженность Германии укреплению отношений с Курдистаном и выразил готовность приступить к своей новой роли.

"Переговоры также были сосредоточены на политической обстановке в Ираке и Курдистане, в частности на предстоящих парламентских выборах в Курдистане", говорится в заявлении офиса курдского президента.

"Народ Курдистана готов к выборам, и все стороны должны работать над тем, чтобы выборы прошли спокойно и организованно", — сказал Барзани.

Встреча завершилась более широким обсуждением последних событий в регионе.

Источник: турецкий беспилотник атаковал машину в сирийском городе Камышли

Беспилотник Турецких ВВС атаковал машину в городе Камышли на севере Сирии в районе, контролируемом курдскими "Сирийскими демократическими силами" (СДС), заявил во вторник РИА Новости сирийский полевой источник.

"Сильный взрыв в городе Камышли стал результатом удара турецкого беспилотника по машине на площадке штаба безопасности СДС в районе тюрьмы Ум-Фурсан", — сказал собеседник агентства. По неподтвержденным данным, машина принадлежала высокопоставленному командиру курдских формирований СДС. Информации о погибших и пострадавших пока нет.

Формирования "Сирийских демократических сил" (SDF), чью основу составляют курдские отряды самообороны YPG, при поддержке американских военных контролируют большую часть сирийских провинций Эль-Хасеке и Ракка, а также некоторые населенные пункты в провин-

циях Алеппо и Дейр-эз-Зор. В частности, под их контролем находится большинство кварталов в городах Эль-Хасеке и Камышли. Официальный Дамаск не признает автономную администрацию на северо-востоке Сирии.

Присутствие на приграничной территории Сирии турецких сил, которые проводят там операции против курдских формирований, Дамаск неоднократно называл незаконным, призывая Анкару вывести войска.

В июне член комитета по примирению в сирийской провинции Хама Умар Рахмон сообщил РИА Новости, что публичные переговоры турецкой и сирийской делегаций могут состояться в Астане или Багдаде, политики могут обсудить в том числе борьбу с SDF. Ранее в июне сирийский президент Башар Асад заявил, что Сирия открыта всем инициативам, связанным с ее отношениями с Турцией и основанным на уважении суверенитета САР.

Масуд Барзани принял нового посла Турции

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), принял недавно назначенно-

го посла Турции в Ираке Анила Бора Инана.

Встреча, прошедшая в резиденции Барзани на курорте Саладин в Эрбиле, была посвящена расширению двусторонних отношений между Курдистаном и Турцией, особенно в экономическом и торговом секторах.

Согласно заявлению офиса Барзани, "обсуждение охватывало политическую ситуацию в Ираке и Курдистане, и посол Инан выразил энтузиазм по поводу своей новой роли и подтвердил приверженность Турции укреплению связей как с Ираком, так и с регионом".

Посол также предоставил подробную информацию о расследовании недавнего убийства курдского туриста в Турции, заявив, что турецкие власти провели всестороннее расследование и задержали всех подозреваемых.

Посол выразил соболезнования Барзани и семье жертвы, заверив, что виновные предстанут перед судом.

В свою очередь, Барзани пожелал послу успехов в его работе и подтвердил приверженность курдского региона укреплению сотрудничества с Турцией.

Пентагон прокомментировал публикации о планах США вывести войска из Ирака

Министерство обороны США осведомлено о появившихся в СМИ публикациях касательно возможных планов по выводу американских сил из Ирака, однако пока не готово объявить о каких-либо конкретных шагах, заявил РИА Новости официальный представитель Пентагона. "Мы в курсе данных публикаций, однако пока не готовы объявить о каких-либо шагах на текущий момент", — сказал представитель американского военного ведомства. Ранее западные СМИ обнародовали данные, согласно которым США и Ирак якобы достигли договоренности касательно поэтапного вывода международных сил, возглавляемых Вашингтоном, из арабской страны в 2025 и 2026 годах.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Tariyel Cəlil

Xüsusi müxbir:

Nofəl Ədalət

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakû Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filiali

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500